

Domoljub

V Ljubljani 23. februarja 1944

57 — Štev. 8

Ko kuješ svoj značaj

Dolžnost!

Kakor orjaški stebri se iz bojev na bojnih poljanah in iz bojev vsakdanjega življenja dvigajo vzgledi tistih zvestih, ki so svojo dolžnost do konca zvesto opravljali.

En vzgled: Dva letalca sta se dvignila, da bi na povelje odkrila skrito sovražno postojanko. Svojo nalogo sta opravila in se vračata. Kar ju napadejo sovražna letala. Opazovalec je takoj mrt, pilot pa hudo ranjen. Vendar se z zadnjimi silami še spusti k svojim. Ko ga tovariši dvigajo, še zasepeta, kje je sovražna postojanka, ter s prstom pokaže na fotografski aparat svojega mrtvega tovariša, ki je bil postojanko posnel. Ko so opoldne oba junaka pokopavali, so njuni tovariši pravkar zavzeli od nju odkrito postojanko. To je izvrševanje dolžnosti do konca.

Takih junakov imate v vseh stanovih, med duhovniki, tudi med zdravniki, med delavci in kmeti, ki svojo dolžnost do konca izvršujejo. — tudi v vsakdanjem poklicnem življenju. To ni lahka reč. Najtežja pa je takrat, kadar človek v izvrševanju svoje dolžnosti ve, da za to ne bo deležen od nikogar ne priznanja ne pohvale in da bo vsa njegova žrtev postala neopazena in pozabljena. Mislimo le na dolžnosti-tisočev zvestih in pleme-nitih mater in očetov, ki se v svoji dolžnosti žrtvujejo za svoje otroke!

Odkod pa ta velika sila, ki človeka žene, da svojo dolžnost tako zvesto izpolni? Vojak je in vojske domov pisal: »Kadar krogle žvižgajo okoli tebe ter moraš v tej toči čez trupla svojih tovarišev naprej, takrat je le tisti mož na svojem mestu, ki ima svoje račune z Bogom v redu.« — To se pravi: dobra vest je velika pomagalka v izvrševanju dolžnosti.

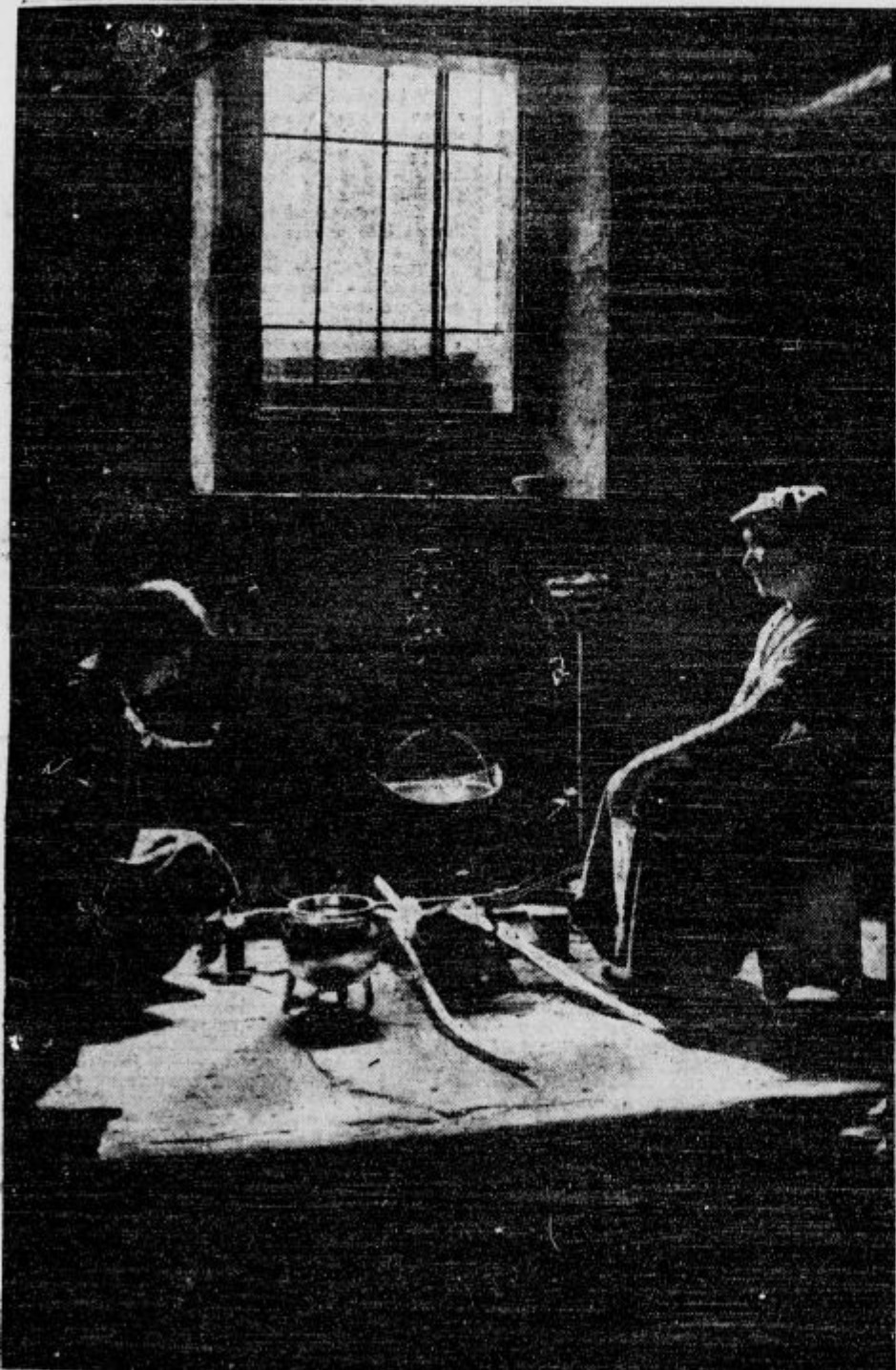
Velik državnik je dejal: »Nismo na zemlji zato, da bi tukaj uživali in bili srečni, marveč zato, da svojo dolžnost izvršimo!« — Sveti Pavel je opozarjal svoje kristjane: »Dostojno opravljajte svoj poklic, ki ste vanj poklicani, z vso ponižnostjo, krotkostjo in potrpežljivostjo.« — Naš Gospod pa je učil: »Moja jed je, da storim voljo svojega Očeta.« — Tako moramo tudi mi izvrševati svojo dolžnost do staršev, domovine, Cerkve in tudi v svojem poklicu. Razen, če nam kdo veli kaj, kar bi bilo zoper božje postave.

To je stvar dobre vzgoje. Mlad fant, ki je zaradi svoje hrabrosti bil odlikovan na bojišču, je pisal domov staršem: »Kar sem storil, je bila le moja dolžnost. Ob svojem odlikovanju pa se s hvalenostjo spominjam Vaju dveh, ki sta me že kot otroka navajala k zvestemu izvrševanju dolžnosti. Zato Vama pošiljam to odlikovanje, ki je Vajina in ne moja zasluga.«

Sta pa dve vrsti ljudi tudi v tem: Eni izvrše svojo dolžnost, ker jo morajo, drugi pa zato, ker Bog tako hoče. Prvi so suženjski duhovi, drugi pa svobodni, ker iz svobodne volje store dolžnost, ki v njej vidijo božji ukaz.

Slavni nemški vojskovodja Moltke je zapisal: »Vrednost človekovega življenja se ceni ne po sijajnem uspehu, marveč po zvestem izvrševanju dolžnosti.« Angleški admiral Nelson, ki je Napoleonovo brodovje uničil in Anglijo rešil ter bil v tem boju smrtno ranjen, je dne 21. vinotoka 1805 umirajoč dejal: »Hvala Bogu, svojo dolžnost sem izvršil!«

Glejmo, da homo ob svoji smrti tudi mi mogli tako reči!

Domače ognjišče med zahodnimi Slovenci

Vojni dogodki preteklega tedna

Nemška obrambna zmaga pri Nikopolju

Nemško uradno poročilo 14. februarja govori o brezuspešnih sovjetskih napadih vzhodno od Krivega Roga ter Žaskova in zahodno od Čerkasov. Tu je bilo uničenih 127 sovražnikovih oklepnikov in 68 topov. — Pri Dubnu so Nemci uničili prodrlo sovjetsko skupino. — Med Pripietom in Berezino so boljševiki zaradi izrednih izgub prenehali z brezuspešnimi napadi, čeprav so jih izvedli s 30 strelskimi divizijami in številnimi oklepnimi oddelki. — Pri Vitebsku in severno od Nevija so propadli sovjetski napadi. — Med Ilmenskim in Pejpuškim jezerom je bilo izpraznjeno porušeno mesto Luga z okolico v svrhu sklenjenja bojne črte. — Na področju Narve so nemški oddelki zajeli nekatere boljševiške vdore.

Nemško poročilo z dne 15. februarja pripoveduje o močnih sovjetskih napadih jugovzhodno od Krivega Roga, zapadno od Čerkasov, vzhodno od Žaskova, pri Vitebsku, med Ilmenskim in Pejpuškim jezerom in pri Narvi. Povsod so bili sovražnikovi napadi odbiti in so nemški sunki dovedli na več odsekih do uničenja močnih sovražnih bojnih skupin.

Po nemškem uradnem poročilu 16. februarja so nemške čete jugovzhodno od Krivega Roga očistile v protinapadu več vdornih mest. — Na zamočvirjenem ozemlju zahodno od Čerkasov in vzhodno od Žaskova je nemški napad dobro napredoval. — Na severnem odseku so se izjavili močni boljševiški sunki in so Nemci zelo uspešno izvedli več lastnih napadalnih nastopov.

Nemško uradno poročilo z dne 17. februarja govori o uspešnih obrambnih bojih pri Krivem Rogu in Žaskovu, kjer so nemški oddelki uničili 36 sovjetskih oklepnikov in dovedli ujetnike in plen. Prav tako so Nemci v hudih bojih pri Vitebsku imeli popoln obrambni uspeh. — Med Ilmenskim in Pejpuškim jezerom in pri Narvi so bili Sovjeti v težkih bojih in z velikimi sovjetskimi izgubami odbiti. Nemške čete so uničile samo na enem odseku dva sovražna bataljona.

Nemško poveljstvo z dne 18. februarja je med drugim javilo, da je prišlo jugovzhodno in severno od Krivega Roga ponovno do hudih bojov, ki še trajajo.

V težkih bojih na prostoru pri Nikopolju je slavna nemška vojska v napadu in obrambi preprečila močne boljševiške poskuse predora in od 5. novembra 1943 do 15. februarja 1944 zajela oziroma uničila 1754 oklepnikov, 533 topov in 16 sovražnih letal ter nešteto drugega orožja.

Neka že več tednov po sovražniku odredjena močnejša nemška bojna skupina se je junjsko prebila do nemških postojank zahodno od Čerkasov. — Zaradi skrajšanja bojne črte je bilo po uničenju vseh vojskih naprav izpraznjeno mesto Staraja Rus in to neovirano. — Na severnem odseku ob obeh jezerih in ob Narvi so Rusi, zaman napadali. V bojih je bilo uničenih 36 sovjetskih oklepnikov.

Zmagoviti nastopi na italijanskem bojišču

Nemško poročilo z dne 14. februarja omenja, da na področju Nettuna ni bilo posebnih bojov in so nemški grenadirji lahko izvedli krajevna izboljšanja postojank. — Letala so na področju Anzija potopila trgovsko ladjo s 6.000 tonami in dva tovorna parnika. — Pri Cassina je bil sovražnikov vdor odstranjen.

Nemško poročilo z dne 15. februarja javlja o nečutenem napadu sovražnikovih bojnih letal na zgodovinsko opatijo Cassino, čeprav ni bilo v samostanu in okolici nobenega vojaka, kar je to dni nemški poveljnik maršal Kesselring v posebni izjavi neizpodbitno dokazal. V napravah svetovno znanega samostana je nastala velika škoda, ki je vzbudila ogorčenje vsega olikanega sveta. — Drugače ta dan ni prišlo na italijanski fronti do nobenih bistvenih bojov.

Nemško poročilo z dne 16. februarja ugotavlja uspešne napade nemškega letalstva na

luško področje pri Anziju in Nettunu. — Sicer pa je potekel tudi ta dan brez večjih bojov.

Nemško poročilo z dne 17. februarja piše o krepkih nemških sunkih južno od Rima, ki so imeli za posledico nadaljno zožitev sovražnega mostišča pri Nettunu. — Jugovzhodno od Aprilije so bili Angloamerikanci z velikimi izgubami odbiti. Prav tako so se v hudih obrambnih bojih ponosirali vsi sovražnikovi napadi na odsek Cassina, čeprav jih je izvedel z zelo močnimi silami.

Nemško uradno poročilo z dne 18. febr. javlja o uspešnem napredovanju nemškega napada za nadaljno zožitev nettunskega mostišča. V lukah Anzija in Nettuna so bili povzročeni močni požari in razdejavanja. Pri Cassinu so hrabri nemški grenadirji odbili vse sovražne napade in zavrnili na nekaterih mestih prodrle sovražne ekupine s hudimi izgubami za nasprotnika.

Iz bojov zoper komuniste

Slovensko delavstvo je začelo graditi svojo lepšo bodočnost z odločno borbo proti komunizmu.

Gospodm profesorjem je predaval dne 15. februarja v beli dvorani ljubljanskega Unica gosp. Franc Trseglav o »Pomeni religioznih vrednot za narod in družbo«. Predavateljeva nepristranska izvajanja so napravila globok vtis.

S protikomunističnimi predavanji so pritekli tudi na Vrhniki, kjer se preživlja z delom po industrijskih obratih okoli 120 ljudi. Komunističnim izdajalcem slovenskega naroda predavanja seveda niso všeč in agitirajo proti udeležbi.

Samo 6 dkg soli na osebo in mesec dobijo ljudje od komunistov po nekaterih dolenskih vaseh. Komunističnim poglavarjem pa soli ne manjka.

Komunistične telpe na zahodnem Balkanu doživljajo že dva meseca vedno huje udarce; samo na območju ene armade so v dveh dneh izgubile 244 padlih, 120 ujetnikov in nešteto ranjenih in vojnega materijala.

Boljševiški banditi so se v zadnjih dneh pozikovali znova vgnezditi na nekaterih delmatinskih otokih, a so bili od Nemcev hitro pregnani ter so utrpeli velike izgube.

V Polhovem gradu so v nedeljo, 13. februarja, slovesno praznovali čletnico ustanovitve protikomunističnega oddelka. Ljudstvo se je udeležilo lepo uspele slavnosti z velikim razumevanjem.

V Trbovljah so te dni pokopali rudarja Janeza Boriška, ki je postal žrtev komunističnih tolovajev.

Komunistični tolovaji so napadli na cesti peka Antona Buda iz Tomačevice pri Komnu na Krasu, mu dvakrat prestrelili nogo in ranjencu vzeli kolo, obleko in čevlje.

Primorci, ki so že okusili komunistično strahovlado, so spoznali lažnivost komunističnih obljub. Precej ljudi se skrivajo pred komunisti iz strahu pred mobilizacijo — po hribih in gozdovih.

Glavni odbor Delavske protikomunistične akcije je sklical za nedeljo, dne 20. februarja 1944 ob pol 10 dopoldne veliko javno delavsko-narodno protikomunistično zborovanje. Zelo dobro uspelo zborovanje je bilo v veliki dvorani Delavske zbornice.

V kratkem ne bo na Dolenskem nihče imel več mesa, saj so vse že pogoltnili nasitni komunistični močenci.

Dne 14. februarja se je javilo v Novem mestu 50 skrivačev. Izrabili so priliko, ko je oddelk domobrancev šel na patrolo proti Toplicam, da so prišli iz svojih skrivališč in potem kar ob sviranju harmonike korakali v Novo mesto.

Komunistični razbojniki se zelo boje resnice in so zato strogo prepovedali širjenje protikomunističnega časopisa. Ne bodo dosegli svojega namena.

»Dobrodošli na Švedskem«

Švedski list »Stockholms Tidning« poroča iz Malma, kako je pred kratkim zaslon pristalo pri Skegriu v južni Švedski angloameriško bombno letalo. Poveljnik tamošnjih domobrancev ljudskošolski učitelj v Skegriu je pozdravil v angleščini posadko z besedami: »Dobrodošli v Švedski!«

75 tisoč ton grozdja je dala turška trgatve leta 1943.

Desetletni načrt za sezidavo 360.000 stanovanj so predložili v potrditev španskemu državnemu poglavarju generalu Francu.

Madžarska je izdala naredbo, s katero določa največji dopustni dobiček v trgovini.

Kilogram čaja stane v romunski Bukarešti 11.000, singapurskega popra 5 tisoč, cimeta 6000, grškega oljčnega olja pa 980 lejev. (1 marka je 60 lejev.)

Hranilne vloge v Nemčiji so se lani dvignile za 17 milijard na 77 milijard mark.

Po več letih je letos v afriški Libiji zopet zapadel sneg.

V Bilbao-u na Španskem so pred kratkim osnovali prvo špansko izdelovalnico za gosli; vodijo jo nemški strokovnjaki iz Mittenwalda.

V bolgarski Sofiji postrežejo v gostilnah le še z eno jedjo; gostje v gostilniških prostorih ne smejo biti več kot pol ure.

Na južnoitalijanskem ozemlju, zasedenem od Angloamerikancev, bodo uporabili tudi oddelke abesinskih čet.

Vse rede in odlikovanja bivše savojske kraljevske hiše je republikanski ministrski svet odpravil.

Stepni požar v avstralskih pokrajinah Gippsland in Južna Viktorija je uničil 70 hiš ter stotine goveda in ovac.

Skoraj toliko sira kot lani bodo letos izdelali v Švici; ogromno večino sira hočejo porabiti doma.

Skoraj 63 milijonov kg rib so ujeli leta 1943 na švedski zapadni obali; za nje so dobili skoraj 50 milijonov švedskih kron.

Ameriške ladijske družbe bodo začele l. 1944 naročati ladje že za mirno dobo.

Z ukazom republikanskega vojnega ministra maršala Grazianija so bili vpoklicani v Italijo pod orožje letniki 1922, 1923 in 1924.

750 letnico obstoja bo letos praznovalo Dunajsko Novo mesto.

Vsoto deset milijard lir je prekoračila škoda, ki so jo angloameriški bombniki povzročili na italijanskih cerkvah, samostanih in čisto cerkvenem premoženju.

140.000 Nemcev, ki so živeli doslej ob Črnem morju, se bo po 200 letih vrnilo domov v Nemčijo na področje ob reki Varti.

Premog se je v Londonu zopet podražil, to pot za 3 šilinge pri toni.

Vojni davek v znesku 2.315.000.000 dolarjev sta obe ameriški zbornici odobrili.

15.630 milijonov finskih mark znaša finski državni proračun za leto 1944.

Plinarne v indski Kalkuti so s februarjem ustavile obrat zaradi pomanjkanja premoga.

Bivši romunski kralj Karol je s svojo prijateljico zapustil Mehiko in se preselil na Costarico, kjer je kupil vilo za 30.000 dolarjev.

Lizbona bo postala zaradi sedanjih vojnih razmer eno največjih evropskih pristanišč, piše portugalski »Seculo«.

131 kitov so polovili kitolovci v teku minulega poletja v okolici Azorov.

Število novorojenčkov se je tekom šestih let na Dunaju potrojilo.

Vojna bo odločena na vzhodu, piše španski list »La Prensa«.

Nemško vrhovno poveljstvo je preprečilo vse sovjetske obkrojevalne poskuse na vzhodu, piše španski list »Hojla del Lunese«.

Male ladje do 2000 ton bo gradila v Bukarešti nova družba z glavnico 287 milj. lejev.

96.000 ton sladkorja so izdelale lanske leto turške sladkorne tovarne.

Moskva se v primeru sovjetske zmage na vzhodu ne bo spustila glede Finske v nobeno posredovalno ponudbo, poroča iz Sovjetije »United Press«.

»Leto 1944 bo najtežje, kar jih je morala Anglija prestati v tej vojni,« je izjavil Cripps v neki tovarni v srednji Angliji.

Angleški dolg bo znašal na koncu vojne 25 milijard funtov šterlingov; vsota predstavlja tri in polkratne angleške narodne dohodke.

V Romuniji je toliko živine, da so ukiniti vse omejitve glede klanja tako za domačo porabo, kakor za izvoz.

Notranjski fant odkriva:

Strahote v Šerčerjevi brigadi

V zadnji številki smo prinesli poročilo tega fanta, ki je pripovedoval, kaj je vse doživljal v uničeni Loški brigadi. Ko se je te rešil, je prišel iz dežja pod kap: zadela ga je usoda, da je moral v Šerčerjevo brigado. Naj zdaj kar sam govori: »Kakšen teror je vladal v Šerčerjevi brigadi, se ne da povedati. Za vsako malenkost — smrt!

Mislite si, kakšen strah je vladal v Šerčerjevi brigadi. Blizu Babnega polja sem naletel na svojega pravega strica, ki je bežal domov, in ta se mi ni upal povedati, kam gre. Zaradi tega sem se moral še dva meseca klatiti po gozdu, medtem ko je bil on že zdavnaj pri domobrancih. Tako smo se bali, da tudi zemlji ne bi razodeli svojih misli, ker nas bi še ona mogoče izdala. Tam ni nič pomenil pregovor: »Molči ko grob«.

V 20 minutah razbiti

Šerčerjeva brigada se je mudila nekaj časa pod Poljanami nad Loško dolino, potem pa smo jo mahnila na Mašunu. To je majhno naselje, pet hiš, last princa Schönburga Waldenbura, 14 km od Loške doline, v sedlu med Snežnikom in Bičko goru. Tu so prebivali gozdarji in lovci graščine. Senžnik, ko so po svetovni vojni prišli tja Italijani, so to sedlo utrdili, ker je bilo na meji. No, in te utrdbe je zasedla Šerčerjeva brigada, češ da bo zadržala Nemce, ki so prodirali iz Št. Petra čez Knežac v Loško dolino.

Kakšni bedaki so ti komunisti, se najbolj vidi iz tega. Po Loški dolini in po Pivki so razglasili, da so zasedli take »festenge« na Mašunu, da jih sam hudič tri mesece ne vrže iz njih. In ljudje so sveto verjeli tem bedarijam. Ko so pa res prišli Nemci namesto hudiča, so vrgli komuniste v 20 minutah iz vseh utrd. Mi smo pa pustili nekaj sto mrtvih na Mašunu, bežali smo pa tako, da nas niso noge dohajale.

Kakor sem pozneje izvedel, je pritekel v Loško dolino neki zdravnik povedat, da smo bili pri Mašunu tepeni in da imamo veliko mrtvih. Prosil je pomoč. Divizijski politični komisar Matvez Hacc je Podcerkev, brat znanega Hacceta, je dal zdravniku za dva dni zapreti, češ da širi alarmantne vesti, da komunistov pri Mašunu sploh ni mogoče premagati. No, in taki ljudje naj bodo naši vojskovodje in naši voditelji, ko pa nimajo pojma o vojskovanju.

Kratko — naše slave na Mašunu je bilo hitro konec. Umikali smo se čez Leskovo dolino, čez Babno polje in čez Prezid v Gorski kotar. Nesreča je bila, da smo 10 km od Prezida naleteli na nemško vojsko. Vnela se je huda bitka, v kateri smo imeli okrog 30 mrtvih in 20 konj in mul je bilo ubitih. Nemci so nas skozi zasledovali, da se nismo mogli niti zbrati. Že pod Babnim poljem so nas dohiteli in so nas popolnoma razbili. Takrat jih je mnogo ušlo domov. Od tega poraza se nismo mogli nikdar več opomoči. Od cele brigade so nas zbirmali skupaj manj ko 400 mož. Če bi imel kdo pogum, da nas zbere proti vodstvu, mi bi bili takrat vse komandante postrelili. Kaj, ko si ni nihče upal! Bile pa so razmere kar obupne.

Strahopetno vodstvo pobije 5 nedolžnih fantov

Že dva dni nismo nič zaužili, ker si skuhati nismo mogli. Po bitki so nam dali meso od mul, štab je pa žrl govedino. Mi smo jedli neslano in nezabeljeno, golo juho, oni pa makarone in riž. Tobaka nismo imeli nikakršnega, oni so pa kadili. Zeblo nas je, da so nam zobje šklepetali. Preklinjali smo kakor Madžari. Bilo je zelo napeto. To so opazili tudi komandantje. Pretilo je, da bo izbruhnil upor.

Poveljniki so zbrali celo brigado na nekem kraju in so vprčo nas obsodili na smrt 5 fantov. In sicer so razglasili, da so štirje pustili ranjenca v Babnem polju, ko so bežali, eden pa, da je puško zgubil. Stučajno sem bil zraven in vem, kako je bilo.

Nemci so nas napadli pri Babnem polju in mi smo bežali v gozd, ki je takoj za vasjo. Mislili smo, da nas ne bodo več zasledovali. Ko smo se hoteli malo oddahniti, smo naenkrat zagledali ka-

kih 50 metrov pred seboj nemški tank, ki je krenil s ceste in se valil za nami kar po gmajni. Strojnica je kosila kot jutranja kosa. Srečen je bil, kdo je smrti ušel. Tudi jaz sem zgubil svojo puško v neki goščavi, pa sem jo šel šele čez štiri ure iskat. Takrat so pustili štirje fantje tistega ranjenca, ki so ga nosili na dveh kolčkih, čez je bila pa šotornina nategnjena. Nekaj časa sem tudi jaz pomagal nesti ranjenca. Če bi ga hoteli mi s seboj odnesti, bi bili tudi mi še tisti trenutek mrtvi. Tako smo si vsaj mi življenje rešili.

Zdaj pa pogledite, kakšna je komunistična zahrbtnost in laž! Tisti dan po bitki, ko smo zbrali skupaj vse razkropljene, ni nihče vprašal ne po ranjencu ne po puški. Šele čez 24 ur, ko je vodstvo opazilo, kako smo ponoči preklinjali in grozili in kako smo bili vse dopoldne naslednjega dne razburjeni, je vprašal politični komisar, ko smo pred kotlom zbrani čakali na hrano: »Kdo je nosil ranjenca? Takrat so štirje dvignili roko, ker so mislili, da bodo za svoj napor dobili malo več hrane. Tako sem tudi jaz mislil in sem bil že do polovice glave roko vzdignil, češ da sem pomagal onim štirim. V tistem trenutku me je nekdo nekaj vprašal in jaz sem pozabil na komisarjevo vprašanje. Menda je bila taka božja volja, ker še danes ne vem, zakaj se nisem še jaz pridružil onim štirim, kajti takoj nato je zaklical komisar:

»Straža! Te štiri takoj pod stražo!

Drugi dan popoldne so jih nekaj korakov za zbrano brigado popolnoma slekli in ustrelili. Takrat je bil že sneg po hribih. Pustili so jih nekaj časa na snegu sedeti, pa ne vem zakaj. Mogoče zaradi priprav ali pa so jih hoteli še malo mučiti. Videl sem, da je eden izmed nesrečnikov vstal in prosil, naj ga takoj ustrelje. No, in so ga res takoj!

Na nas je ta zločin strašno učinkoval. Vem, da jih ni bilo v celi brigadi 20, ki bi smrt odobraval. Vsi smo bili proti. Kaj pomagala, ko si pa nihče ni upal ziniti niti besedice. Vsi smo obupano gledali v tla, stisnili zobe in molčali. Saj smo vsi dobro vedeli, da jih niso ubili zaradi ranjenca, ampak zato, ker so se bali upora. Zato so pa vso noč premišljevali, kakšen vzrok bi našli za smrtno kazen. Kar so hoteli, to so tudi dosegli. Naša disciplina in morala sta bili čisto na tleh, po teh umorih pa smo postali poslušni kot ovce.

Vedno mi pridejo solze v oči, kadar se spomnim na teh pet popolnoma nedolžnih žrtev. Upam, da bodo na onem svetu prejeli lepše plačilo kot na tem. Njihova trupla ležijo nad Prezidom. Naj jim bodo te vrstice prav skromen spomenik!

Novih 20 angleških žrtev

Še nekaj moram povedati, kaj sem doživel nad Prezidom. Tisti dan, ko smo odšli od bajtarjev, so pripeljali dopoldne okrog 9 od nekod nekaj čez 20 Angležev. Nekateri so rekli, da so jih pripeljali iz Gorskega Kotarja. Jaz sem jih šel takrat zagledal, ko so stali že pred brigado. Bili so strašni. Skoraj bosi, zelo raztrgani, vsi zaraščeni in pa lačni. Gledali so nas zelo grdo. Niso sicer stali dolgo časa pred nami, ker je prišel komandant, njegov pomočnik in še nekdo, pa so jih odpeljali nekaj korakov vstran pred rob gozda. Ker me je zanimalo, kaj bo z njimi, sem tekel v gozd in se skril za neko hojo in poslušal. Komandant ni znal angleškega jezika. Tolmačil je namestnik, ki pa tudi ni znal bove kaj. Videl sem, da gre sporazumevanje zelo počasi. Tako se je menda zdelo tudi Angležem, ker se je eden oglašil, da zna italijansko. Komandanti so bili Primorci in so znali vsi italijansko, zato je tolmačil Anglež iz angleščine v italijanščino. Po kratkem prerekanju je nastopil neki Anglež, drugi so poslušali. Nisem mogel zvedeti, ali je bil častnik ali navaden vojak. Govoril je zelo ostro, skoraj kričal je. Kar čudil sem se, da ei upa tako govoriti. Radoveden sem bil, kaj bo tolmač povedal. Rekel je, da oni ne morejo prijeti za orožje, ker so raztrgani, lačni in zebli jih. Oni so navajeni dosti jesti, dosti kaditi. Vsega tega da nimajo. Oni se bodo borili samo v angleški armadi, da naj jih puste do morja, naprej si bodo pa že sami pomagali.

Ko je nehal, je bilo naše poveljniko sram. Nekaj časa je komandant molčal, potem pa je zelo

razdraženo z roko mahnil, da ni tukaj nobene izjeme. Če je bil doma dober vojak, da bo tudi pri nas dober. Naj primejo za orožje, domov da jih ne bod spustili.

Kaj so potem sklenili, ne vem, ker sem moral v zbor. Zvečer okrog šestih smo krenili mi proti Snežniku, Angležev pa ni bilo poleg. Nikdar več jih nisem videl. Sodim, da so jih postrelili nekje med Prezidom in Babnim poljem. Sicer bi jih ne bilo težko najti. Preiskati bi bilo treba le kakih 6 km gozda. Sicer pa, če je res, kakor se komandanti bahajo, da jim Angleži vsega z aeroplanov namečejo, naj Angleži raje spustijo nad Mokrcem in Prezidom nekaj padalcev z lopatami in krampi in naj kopljejo, in prepričan sem, da bodo izkopali tudi kakšnega Angleža.

»Generali« — prvi pri jedi in prvi pri begu

Pod Snežnikom so nam morilci priredili mrtving kar na nekem preplanku. Rekli so, da je nekaka obletnica ruske rdeče vojske. Neki komisar je govoril, trije so deklamirali, potem je igrala harmonika. Če hočem resnico povedati, moram reči, da niti 20 ljudi ni poslušalo tistih neumnost. Predvsem je bil precejšen sneg in nas je zeblo, da so nam zobje šklepetali. Uši so bile neznosne. Lakota pa taka, da smo sneg lizali. Menda je štab le uvidel, kakšno razpoloženje je med nami, zato je zapovedal pokret.

Čez pet ur smo bili že pred vasjo Juršiče. Komandanti so nam zabičali, da ne smemo v vas, da bomo drugi dan vsega dovolj imeli. Nam so prepovedali v vasi, sami so pa šli, ker so upali, da se bodo tam sami nažrili. Prevara se jim pa ni posrečila. Kakor hitro so nas zapustili, smo vdrl v vas kot razdraženi tigr. Mislim, da je ni bilo sile, ki bi nas bila mogla zadržati. Vendar naš veselje ni bilo dolgo trajalo. Prvič nismo mogli nič dobiti, ker nas je bilo okrog 400, vasica pa majhna; drugič so se približevali Nemci in mi smo zbežali v vas Palčje. Blizu Palčjega smo bili pa obkoljeni. Bilo je precej mrtvih. »Generali«, kakih 20 po številu, so nas prepustili usodi in so se prebili skoz obroč. Jaz sem se tudi odcepil z dvema fantoma, ki sta bila menda iz Ljubljane. En dan smo tavalj lačni po gozdu, potem sem ju pa zapustil, ker sta nekaj molčala, da moramo brigado poiskati. Meni je bilo komunističnega pekla dovolj, zatekel sem se k dobrim ljudem, pri katerih sem se skrival pred komunističnimi razbojniki do srede januarja.

Rajši v smrt kakor še enkrat h komunistom

Zdaj naj še povem, kaj mislim o komunistih. Odkar so prišli k nam Badoglijevci, sem bil ves čas pri očetu in sem delal vsa poljska dela. Za politiko se nisem brigal, čeprav je dala naša vas znamenite ubijalce in razbojnike. Naša družina se ni vtikala v politiko, čeprav so nam Badoglijevci ubili brata. Res je bilo hudo, pa smo še nekako pretrpeli. Prišel pa je 8. september. Tedaj se ni pa nič vprašalo, kaj si in kaj misliš, ampak h komunistom moraš. In šel sem, kakor še mnogo drugih. V Loški brigadi smo prišli skupaj ljudje, ki se nismo prav nič poznali med seboj. Nihče ni vedel, za kaj gre. Vsi smo mislili, da se komunisti borijo za Slovence in da bo res vsak čas konec vojske. Oni so trdili, da imajo že vso Primorsko in Slovensko osvojeno in da bodo prav kmalu še Nemca pognali, kakor so Italijana. Mi smo seveda vse verjeli. Nihče ni vedel, kako je v resnici pri nas. Če je kdo izmed nas pobegnil, ni pobegnil morda zato, ker je vedel, kakšne so razmere, ampak je pobegnil zato, ker ni mogel več prenašati gorja, ker se mu je že vse zagnusilo in ker je nevede čutil, da ne spada v to družbo. Kolikor jaz vem, je bil skoraj vsakdo izmed nas, ki se je predal nemškim oblastem, pripravljen iti raje v smrt kakor še enkrat h komunistom. Mi smo bil vsi trdno prepričani, da Nemci vsakega ubijejo, ki se jim preda. To so nam trdili komunisti noč in dan. Med seboj se pa nismo upali pogovarjati o tem. Radio nismo imeli. Do-

mačini nam niso nič povedali, ker tudi sami niso nič vedeli. Poveljniki so nam pa grozili.

Človek ne bi verjel, da se strahu kar nekako nalezeh, pa je tako. Mi si že prve dni nismo upali govoriti o ničemer. Stari komunisti so se tako skrivnostno vedli nasproti nam, da smo se jih vsi bali. Niso veliko govorili, ampak samo malo pomežiknili z očmi ali prav skrivnostno z roko pomahali ali s telesom in mi smo se tresli ko šiba na vodi. Tako se nalezeh strahu. Brat bratu in sin očetu ni zaupal nobene skrivnosti, tak strah so nam vili v meso in kosti stari komunisti.

Z lažjo in strahovanjem so držali ljudi, ki noben ni bil komunist

Preskrba je bila prve dni še kar dobra. Mese je bilo toliko, da so nekateri zboleli, ker so ga prevelo jedli. Bilo je makaronov in riža, toda že po 14 dneh smo začeli stradati. Naše trpljenje je bilo vsak dan hujše. Nezadovoljnost je rasla iz dneva v dan. Seveda, če bi bili mi stitili, da bo borba tako dolgo trajala, bi se bili prav gotovo vsi uprli. Če so nas pa slepili, da bo neopornejši v dveh mesecih konec vsega, kdo jim ne bi verjel? In tako varajo še danes vse tiste, ki niso usli in jim verjamejo. Vedno stara pesem: samo še dva meseca, pa bo konec. Če pa temu ne verjameš, ti povedo, da so Rusi že v Budimpešti. Angličani pa v Bosni. Če boš rekel, da ni res, boš pa saboter!

Vsako navdušenje za komunistično vojsko te mora miniti, če pogledaš njihovo orožje. Orožje je bilo italijanskega izvora. Angleškega orožja nisem videl nikdar vse štiri mesece. Kadar se orožje pokvari, novega ne dobiš. Potem se pa bori. Zraven vsega so pa komunisti veliki zajci. Nobene hrabrosti. Vedno pravijo: »Čujaj glavo, po vojski bo boš nugal!« Oni pravijo, da bo šele po vojski nastopil njihov čas. Borijo se le za oblast, komunistično seveda.

Moram pa priznati, da kar nas je bilo novomobilizirancev, ni nobeden postal komunist. Kdor je bil prej komunist, je tudi pozneje ostal komunist. Kdor pa ni bil, ga tudi pozneje niso spreobrili. Stari tolovaji so skoraj vsi komunisti. Ti ljudje so strašno odurni, surovi, neumljeni in krvoločni. Vseah so mnogo hujši ko živali. Redko, prav redko, da je imel kakšen novomobiliziranec prijatelja med starimi tolovaji, četudi sta bila iz iste vasi. Bolj smo se jih bali ko hudice. Največji prepad med nami in njimi pa so naredili umori. Kje smo pa mi mislili, da ti ljudje res ubijajo ljudi, pa še same svoje? Kako so pa zakrivali umore? Bil sem že šest tednov pri njih in še nisem vedel, kaj pomeni tisto streljanje blizu nas.

Priča 63 umorov

Prvič sem videl, kako so prišli blizu Kamnika pri Brezovici nekoga moškega v trenutku. Imel je nekaj čez 30 let. Rekel je, da je šel po živež. Drugi dan so ga pod Golico ubili. Prav nič ne vem zakaj in nikdar nisem mogel zvedeti resnice.

Potem sem videl, da so pripeljali neko žensko z otročičkom v naročju pod Krim. Otroka so ji odvzeli, njo so ubili. Dobro vem, kje je zakopana. Zakaj so jo, pa ne vem.

Videl sem tudi tri ubite novomobilizirance nad Begunjami. Dva sta bila z Vrha Kodra, eden je bil Lužarjev iz Nadleska. Ubil ga je Pavzelj Ivan iz Starega trga, češ da so hoteli pobegniti.

Poleg tistih 50, ki so jih pripeljali vse pretepe na Mokro in poleg tistih pet, ki so jih ubili nad Prezidom, sem videl še tri mlade fantke, ki so bil zastreljeni, ker so zgubili puške. Zakopani so nekje pod Snežnikom. Lahko trdim, da vem za smrt 63 ljudi, če ne štejem zraven Angležev, za katerih smrt ve prav malo starih komunistov. Če bodo kdaj odkopavali zakopane žrtve, jih bodo lahko našli. Seveda, če bi bil jaz vedel, da se bom še kdaj rešil iz tega pekla, bi se bil že zanimal, tako si pa tudi upal nisem poizvedovati za ubitimi. Bog ve, ali ni bolje tako, da ne vem za vse pobite, ker bi se prav lahko zgodilo, da bi bil še sam med njimi. Po vsem tem, kar sem poskusil in ostal v 4 mesecih, izjavljam, da grem raje v smrt kakor še enkrat h komunistom!

Mislimo, da k tej izpovedi preprostega kmečkega fanta ni potreba nobenega pojasnila. Kdor je bil v komunističnih nebesih, si ne želi več niti, če se pokvarjena gospoda si jih želi. Tudi ta h bo še doživela! Zadržno upamo, da bo prejeta pokvarjena gospoda zaslužno plačilo, če ne z ene, pa z druge strani!

Kaj je NOVEGA

Slovenski dijaki zoper komunizem

V nedeljo, dne 13. svečana, so se ljubljanski gimnazijski dijaki zbrali v velikem številu v frančiškanski dvorani. Bilo jih je nad 700, ki so odločno in z mladostnim navdušenjem manifestirali zoper komunizem. Najprej je dijak prebral Cankarjevo črtico »Le v veri je moč in smagaj, ki jo je bil rajni slovenski pisatelj Ivan Cankar episal pred več ko 25 leti, v sredi tedanjega vojnega gorja. — Djak Kobal je nato v lepem govoru izrekel voljo slovenske mladine, da istrebi komunizem iz srednjih šol. — Urednik Marn je pokazal, da zdaj stari svet umira in da z njim umira tudi tisti črv, ki je stari svet razjedal: komunizem. Za nove čase, ki prihajajo, je treba novega duha in novega poštenega človeka. — Kot zastopnik prezidenta generala Rupnika je spregovoril in pozdravil zborovalec dr. Puš, ki je naglasil, da g. general Rupnik v prizadevanju mladine vidi lepšo bodočnost našega naroda. Mladina je g. generala Rupnika priredila burne ovacije. — V imenu domobranstva je govoril g. poročnik Kociper, ki je pozdravil cvet našega naroda, kateri boče zdaj pomesti tisto kačo, ki se je 20 let ovijala našega narodnega življenja in ga nam uničevala, to je komunizem. Bojimo se za domovino in vero v Boga. V tem boju nas vodi general Rupnik, ki si je v tem usodnem trenutku upal vzeti vodstvo v roke. Mladina gre zdaj odločno naprej, da slovenskemu narodu pripravi lepšo bodočnost. — Po tem govoru, ki so ga dijaki vilihrano pozdravljali, so zborovalec zapeli »Mlej Slovenije, kakor je bilo veličastno zborovanje zaključeno.

d 80 letnico rojstva je praznoval te dni Jamnikov ata, trgovec Valentin Debeljak, ki spada med najstarejše in najuglednejše Ločane. Bog okrami jubilačo do skrajnih mej človeškega življenja!

d Dela čast. V papirnici v Vevčah so v zadnjem času proslavili dva pomembna jubileja dela. Mojster papirne dvorane g. Kropič Josip je obhajal 50 letnico, urednik papirnega oddelka gosp. Dolorenco Edmund pa 40 letnico neprekinjenega službovanja v papirnici. — Na mnogo let!

d Trimesečni kmečko-gospodinski težaj v okviru ženskega oddelka Kmečke pomoči za begunce se je pričel 14. februarja v Ljubljani.

d Do 8. septembra je padlo v sedanjih vojni 630 Tržačanov, 1579 tržaških rojakov je v vojnem ujetništvu, usoda 9986 mož pa je neznana.

d Nakupovalne nakaznice tudi za šolske potrebine so uvedli v Nemčiji, in sicer za zvezke, mape, beležnice, svinčnike, peresa, radirke, tuše, ravnila in trikotnike.

d Ker je zbežal. V Gorici je policijska patrulja hotela ustaviti sumljivega moža Ker ni na poziv obstal, ampak začel bežati, so uradniki začeli streljati za njim. Begunec je bil zadet, padel je na tla in kmalu nato izdihnil. Pri njem niso našli nobenih listin, tako da ni bilo mogoče ugotoviti, kdo da je.

d Predelovanje mesa so prepovedali. Goriške oblasti so strogo prepovedale prekajevati meso zaklanih živali. Meso je treba takoj izročiti v prodajo in nikakor se mesa ne sme predelovati v klobase in salame.

d Požar je te dni izbruhnil v papirnici v Čedadu. Ogenj je povzročil 800.000 lir škode.

d Trgovsko poklicno šolo so ustanovili za varjenje in varjenke trgovske in denarne stroke v Kamniku. Obisk šole je obvezen.

d Grof Zrinjski na Hrvaškem. V cerkvi sv. Andreja v Gradcu so pred kratkem dvignili krsto s telesnimi ostanke grofa Zrinjskega, zadnjega potomca rodovine Zrinjskih. Telesne ostanke so prepeljali v Zagreb, kjer so jih položili k večnemu počitku. Grof Ivan Anton Zrinjski je umrl l. 1704 kot politični jeta na graškem gradu. Bil je sin grofa Petra Zrinjskega, katerega so obglavili v Dunajskem Novem mestu kot sozastojnika hrvatskih velikašev proti avstrijskemu cesarju Leopoldu I. Kakor znano, je ob tej priliki bil v graškem rotovžu usmrčen tudi grof Erazem Tattenbach.

NOVI GROBOVI

V Dolu pri Hrastniku je 18. januarja umrl 82-letni šolski ravnatelj v p. Anton Gaus. — V Hrovčah pri Ribnici so pokopali posestnika Gelzeja Alojzija. — Na vzhodnem bojišču so padli junaske smrti 52-letni Rudolf Podolnik iz Zelenice kapije, 20-letni Tit Gostenčnik iz Lavantinske doline in 21-letni inž. pilot Franc Gregorič. — V Jogaški fari so zadnje čase umrli: Justina Korenč iz Zibri; Josip Rus iz Gor. Logateca; Janez Logar, Janez Godina, Neža Nagode in Janez Rupnik iz Gorenje vasi. — V Hotedršici je odšel v večnost Janez Habjan. — Na Skrljovcih pri Sv. Gregoriju je zaspal v Gosposodi posestnik Pokelnik Franc. — V Križevcih pri Ljutomeru je zapustil solzno dolino dolgoletni župan Jakob Stuhec. — V Ljubnem na Gorenjskem je umrl čevljarski mojster Franc Mokorel. — V italijanski Palmanovi je zapustil 20. januarja solzno dolino 52-letni zidarski mojster Cvar Franc, doma iz Sodražice. Bil je do zadnjega v Gonarsu. Zapuščena žena Terezija in pet otrok. — Na Dobrodoju je daroval svoje mlado življenje stud. chem. Gregor Kregar. — V Begunjah pri Cerknici so pokopali posestnikov sina Vidmarja Jožeta. — V St. Vidu je umrl trgovec Anton Možek. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino: predilniški predelavalec Brajer Alojzij, profesor v p. Suher Franc, Ciril Pibernik, Ana Leskovec, nadzornik proge drž. železnice Anton Bregant, 80-letni Marijan Kalan, Neža Gasperlin, strojni stavec France Komar, šolski upravitelj v p. Miroslav Praprotnik, duhovnik Misijonske družbe sv. Vincencija Pav. g. Janez Pediček, posestnik Franc Dolinšek, vdova po učitelju Terezija Medič-Kunstelj, železničarjeva vdova Marija Klopčič in Poldi Menard roj. Sturm. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Kadar burja zdvija. Te dni so imeli na Goriškem hudo burjo, katere smo prav veselili, ker lahko upamo na lepo in zgodnjo pomlad, če smemo verjeti staremu ljudskemu pregovoru, ki pravi, da burja okoli svečnice naznaja konec zime. Z burjo so pa vedno v zvezi tudi razne nesreče, kot razdrte strehe in seniki, polomljena drevesa, padci raznih oseb, zlasti otrok in starih ljudi, prekucnjeni vozovi in celo tovarni avtomobili. Na cesti blizu Šempasa je močan sunek burje zadell voz, ki sta ga vlekla dva konja. Burja je vse skupaj dvignila in nesla po zraku več metrov daleč. Nato pa je s tako silo vse skupaj bula in v obcestni zid, da je enemu konju razbilo glavo in je pri priči poginil. Burja je divjala s hitrostjo več kot sto kilometrov na uro.

d Nekateri ljubljanski tovarnarji nameravajo že letošnji pomlad nasaditi v Ljubljani sami, oziroma v neposredni bližini mesta več prave cikorijske, ki bi jo potem uporabili za izdelovanje kavinega dodatka. V pošto bi prišli seveda nekateri travniki na Barju, kjer je zemlje še dovolj in je pripravna za gojenje cikorijske, medtem ko v mestu samem ni zemlje in kar je je, pride v pošto za bolj važne rastline, namreč za fižol in krompir. Ako se bodo nasadi cikorijske v Ljubljani obnesli, bo to prvi poskus te vrste pri nas in verjetno je, da se bodo naši kmetje te precej dobičkonosne kulture oprijeli ter jo gojili tudi pozneje, v nevojnih letih.

d Nesreča na počiva. Reševalni avto je v nedeljo prepeljal v ljubljansko bolnišnico tudi 70-letno Francisko Friškovičovo iz Apihove ulice 20, ki je padla in si zlomila nogo. — Že prejšnje dni pa so se ponesrečili med drugimi: 11-letni dijak Ludomil Škabar iz Ljubljane, ki si je pri padcu zlomil levo nogo, dalje 62-letna postrežnica Ana Simoničeva iz Ljubljane, ki se je pri sekaniju drv vsekala v levo roko. — Poldedna v Ljubljani še vedno traja ter je posebno nevarna v zgodnjih jutranjih urah, ko hite iz predmestij v mesto v službo. Hujše se je ponesrečila Ana Rebolj, ki si je pri padcu zlomila roko. — Na ljubljanskem kolodvoru je reševalni avto prevzel 46-letnega žarjarja Franceta Slanca iz Goriče vasi pri Ribnici. Ta je na ledenih tleh padel in si zlomil nogo.

d Posebno dogodivščino je doživela posestnica Ivana Buh na Črnem vrhu. Kar na lepem je najadral z višine jastreba in se zakotalil skozi okno v sobo. Nekajkrat je zakotalil po sobi in jo zopet skozi okno odkrnil v višave.

Peter Bohinjec

DOD KRIVO

POVEST I ELKO

IZ ČASOV ROKOVNJAČEV

3

»Predsnočnim so pokradli pri Zaletu v žiganji vasi,« je omenil Lužar.

»Pri meni pa so nočjo pokradli proso izpod strehe,« pove Arneš. »In Vranjak je že vnaprej povedal v žiganji vasi, da bodo pokradli,« pristavi Lužar.

»Danes je Tacman zapretel, da pože našo hišo in umori našega očeta,« se oglasi Boltarjev Ožbolt.

»Branimo se sami, gospodsa nas ne bo!« je zini naposled stari Boltar in župan Mrčun je ukazoval: »Kar pripravite se, možje in fantje! Polovili jih bomo sami.«

Možje so stiskali pesti, fantje so šli za orožjem. Boltarjev Ožbolt se je kar tresel jeze, ko je hitel z debelim kolom po vasi. Na farovškem vrhu jih je več copilo drva. Takoj se dvignjo s sekirami nad rokornjavhe.

Junaki Mrčun je razpostavil svojo četo. Svojega sina je poslal v Tržič k komisarju Pajku, da ga obvesti o nameravanim napadu. Boltarjev Ožbolt se je postavil z drugimi v Domagoju pod skalo; Arneš je stražil s svojim i nad Luknjo, Lužar je čakal s ceparji v Kuharjevem lazu. Smole pa je nabral nekaj junakiših žensk in se razpostavil nad reko Bistrico.

Naklanski beguni so se namenili v Duplje. Po cesti so jo nahali Mejačev Stefan, Koblar in Kozjek, po stezi za gozdom pa mali Jožek. Brev in Prosen. Niso se nadejali napada, ker niti slutiti niso, kako so Vranjek in drugi razdražili vaščane v Boltarjevi krmi.

Lužar je komaj miril svojo četo ob Kuharjevem lazu.

»Oče, jaz ga bom kar z ostrino!« rine maloumni Pušljev France Lužarju, držeč v roki nabrušeno sekuro.

»Počakaj in miruj, France! Bom že povedal, kdaj udaril.«

Tržina je vladala. Tam v lazu pa je tičala moška postava, ležeča na trebuhu in poslušala ter opazovala. Samo čevlji ji je gledal iz jesenske turščice. Lužar zapazi čevlje, tiho kakor miš skoči in zagradi za čevlji, ki je molel iz turščice. A glej — Lužar je obdržal v roki samo čevlji, iz laza pa je planil izbošeni — Tacman in stekel v bližnji gozd.

V tem ko se je Lužar jezil nad ubeglim Tacmanom in nad nerodnim Pušljevem Francetom, so naklanski rokornjavhi dospeli že do Smoletove hiše, začuli so šum iz Kuharjevega laza in so postali pozorni. A tudi Smole in njegovi so postali pozorni za grmovjem in so prihajali bliže. Ženske so dospole najprvo na cesto, skrivajoč vrvi pod predpasniki.

»Kam pa, ženske?« jih povpraša Mejačev Stefan.

»Lan gremo tretje pretkano odgovori Mrčunova.

»Le pojte, da bomo imeli kaj obleče,« pravi svet Koblar in pokima s svojim dolgim obrazom.

»Ali ste vi tudi tiste vrste kakor vaš Vranja, ki ne pusti na po-

lju nobenega jerbasa pri miru?« poredno povpraša Boltarjeva.

»Dekle, ti si predrzna. Le glej, da se ne boš kesala, kar si zdaj zini!«

V tem ko je Koblar govoril te besede, mu je bil Smole že za petami. Izza grma skoči, zarpije in hipoma je vsak napadalec pograbil svojega od zadaj in ga vrgel na tla. Ženske so se vrgle z vso vmeo na tla in pomagale vezati. Odtegnila sta svoje pete le Kozjek in Kozuhov iz Strahinja, ki so mu rekli mali Jožek.

Kozjek je zabrlizgal na piščal. Kakor bi iz tal priklkal, so prihiteli iz Zgornjih Dupelj Zakoparjev, Likozarjev in Malesov Jernej. Za njimi pa so drli Zgornji Dupljanci. Malesov se spusti med ženske in hitro prereže vrv na roki Mejačevemu. Stefan potegne nož, a bilo jih je preveč, ki so vezali. Smole prime Mejačevega za roko in spet ga povežejo. In Jernej je ležal na tleh z zvezanimi rokami. Zakoparjev in Likozarjev sta zbežala.

»Boste videli, kaj se pravi perilo krasti,« se je jezila Boltarjeva Jerica.

»Lu iz jerbasaov krasti po njivah,« pristavi Mrčunova.

In padale so gorjake po hrbitih rokornjavah, ki so škripali z zobmi in godnjali:

»Kaj smo vam pa napravili hudega, da nas napadate?«

»Vsi ste eno,« so odgovarjale ženske.

V tem se približa župan Mrčun in ukaže Smoletu, naj požene rokornjavhe proti Tržici.

Tisti hip se prikaže na cesti Boltarjev Ožbolt, ki je prignal zvezanega Polonjeka ob potoku iz Domagoja. Ta je tičal za skalo in zrl po dolini. Ko vidi, da se njegovim tovarišem slabo godi, se umakne v Udni boršt. V Klancu naleti na Ožbolta in Boltarjevega pastirja. Hitro napne petelica in ustrelji. Krogel je zadela pastirja v ramo. Polonjek ni utegnil nabasati puške. Ožbolt skokoma plane za Polonjekom in ga potegne za rokornjavhi.

Ali enooki rokornjavč je bil spreten in izpusti rokornjavč z ram, kakor bi trenil. Ožbolt obdrži rokornjavč v roki, Polonjeku pa se že zabliska nož v pesti. Ožbolt dvigne svoj kollec in ga zamahne po nasprotnikovi roki, da je temu padel nož iz roke. Spoprimeta se z rokami. Polonjekova roka je omahnila in se je zvalil po tleh. Ožbolt kleči na njegovih prsih in odvezuje svoje naramnice, s katerimi poveže rokornjavha.

To je bilo nad Vrtačnikovo hišo. Ožbolt skoči hitro domov po vrv, ker se ni zanesel na svoje naramnice. Tisti čas je prihitel Tacman izza vogla. Na živig je prikel navzdol in spotoma podtaknil tlečo gobo v slamnato Vrtačnikovo streho. Ko zagleda na tleh zvezanega tovariša, prereže naramnice in zbeži nazaj v gozd, pričakovanje tovariša. Ali Polonjek je bil zvezan za roke in noge. Tacman je v naglici pozabil prerezati naramnico tudi na nogah. Čul je Polonjekov

glas, a bilo je prepozno. Ožbolt se je vračal in drugi domači. Bliskoma plane na steklačarja in ga podere na tla. Sreča, da mu je prej odletel nož na tla. Tacman je gledal ta prizor iz grmovja, a ni si upal rešiti tovariša. Preveč jih je bilo okrog Ožbolta. Izginil je v hosti.

Ko žene Ožbolt zvezanega Polonjeka na cesto, domači poberejo ranjenega pastirja in ga odvedejo domov.

V tem pa je tlela goba v slamnati strehi in ko devajo Boltarjevi ranjenega pastirja na posteljo, se že začuje po vasi:

»Pri Vrtačniku goril.«

Ogenj je hipoma vpepelil leseno poslopje, prestrašeni vaščani pa so vendar le ogenj omejili, da se ni prenesel na sosedna poslopja. Tacmanova groznja se je deloma uresničila.

Mrčun je gnal ujete rokornjavče proti Tržici, v Repnjah pred Bemostrom jim je že prišel nasproti komisar Pajk. Na cesti je stal dolgi suhi mož z gladko obratim obrazom in zadovoljno prikimal prihajajoči četi.

»Dupljanci ste junaki! Tako je prav. Ko bi vsi kmetje tako pokazali zobe tem roparjem, bi bila kranjska dežela že davno rešena te more rokornjavške!«

Tako je Pajk pozdravil prislece in podal roko županu. Nato se obrne k ujetnikom in jim zapreči s svojim prstom, ki je vzbujal silen respekt pri mladih fantih:

»O, to so moji stari znanci, akoraj vsil Ti Malesov, ti boš šel takoj v vojske. Dokler pa boš pri meni v zaporu, boš jedel močno zabeljeno žgance, a nič vode ne boš dobil. Vaju bom dal oba ostriči na golo, Likozarjev in Zakoparjev! Z Mejačevim Stefanom imava že drug račun in Koblar je že davno zrel za vešala. No, Polonjek, tebe sem pa najbolj vesel, ker sem že razpisal nagrado na tvojo glavo. Škoda, da ni tukaj še tvojega prijatelja Vranjeka.«

»No, Polonjek, tebe sem pa najbolj vesel.«

Tako je nagovarjal komisar Pajk ujetnike in venomer vrtil svoj skrivnostni prst po zraku. Ljudje so se poizgubili, birača pa sta uklenila ujetnike z železnimi veržicami in jih odgnala v zapor.

III.

Mesec je svetil, svetil tako svetlo, da je hotel dan pričarati na zemljo. Zvezde so se pričale za svojo luč in večernica se je rogala sanjavega mesecu — — —

Očak Triglav je počival v megli, pa je bil vendar lep. Snežne plasti so dremale v dolinah, vrhovi so molili iz snega kakor črni rudarji in počivali pod temno, črno meglo. Po nebu so plaval oblaki in plavajoč spuščali mesečni svit na sneg in vrhove.

Pospali so vaščani, le nočna straža je taval po vasi in čula, da se ne bi uresničile grožnje rokornjavč Tacmana. Taval je in premlevala dogodke preteklega dne. Sence ob voglih so jih plašile, lahen veter jim je prinašal prazen strahove.

Boltarjeva dekla pa le ni mogla zaspati. Dnevni dogodki so ji prepletali misli in zdelo se ji je, da se polovica njenega srca pogreza v neznanu smer — Gradov Andrejce je bil kradel notranji mir. Na postelji je sedela in premišljevala. Kar se vzdigne, v veži zagradi škof s perilom, odmakne na tihem zapah pri vrtnih vratih in odhiti k studencu.

Sanjavo nebo je dvignilo sanjavo deklico in hitro je namakala iz izpirala umazano perilo.

Marjanica očema in namaka, vose da pljuska vali žubore, jelke na Koku pa se majó od lahkega vetru, kakor bi se priklanjale. Dračelj poka po tleh, stopinje se začujejo.

»Marjanica, ali si ti?« poprašaj prislece in se ustavi nad studencem.

»Kaj pa delaš tukaj, nesrečni Andrejce?«

»Saj veš, dekle, da mi ni mogov če spati. Dan nam je v počitek, noč za delo...«

»Kaj se še ne iztrezniš in ne pustiš tiste družbe, ki je tako grozna. Ali ne veš, kaj se je danes zgodilo s tvojimi tovariši?«

»Ne govori, Marjanica, o tem, česar ne poznaš. Poslušaj vsaj mene, ki me ljubiš, ali ne?«

»Bi te, ko bi —, zategne perica in povese oči.

»No, ko bi — kaj ne, ko bi ne bil rokornjavč. Nismo tako slabi ljudje, kakor ti misliš. Dobrih ljudi ne zaničujemo, kakor si ti. Mi samo sovražimo pravico, ki je krivica. Ali sem jaz kaj zakrivil, da bi me kdo mogel siliti, naj upogem svoj vrat biračem in grem v vojske, od koder se nič več ne vrnem? Saj je vaš Ožbolt ravno tak, kakor smo mi, vojaški beguni. In tisti dolenski lončar, tisti Matija Sprajcar iz Semiča, ki hodi za tabo, ali je kaj boljši?«

»Ne govori tako, Andrejce!«

»Ožbolt in Matija ne kradeta, kajne, Marjanca? Toda vedi, da tudi mi nismo tatje. Meni so seveda nadeli priimek »Vranac, češ da sem po polju ženjam pobiral ještvine iz jerbasaov. Lačen človek sme v sili vzeti, da ne umrje lačote. Ko je oni dan eden izmed naših ukrad špornovki iz Naklega po kruha, mu ukaže naš poglavar, da jo mora napaž nesti in vso polga je dal tepsti za njegovo tatvino.«

»Kaj torej delate beguni, Andrejce?«

(Dalje prihodnjik.)

Po slovenskih božjih potih

Verno slovensko ljudstvo se je že od najstarejših časov svoje zgodovine zaupno obračalo za pomoč k Materi božji, Nebeški Kraljici v zahvalo je sezidalo ne samo ljubke cerkvice po slovenskih gričkah, temveč tudi mnoge velike, prekrasne hiše božje v mestih in podeželnju.

V najtežjih časih slovenske zgodovine je bila Pomočnica kristianov edino upanje slovenskega naroda. In ne zaman, kakaj po priprošni Materi božji smo se ubranili Slovenci turških in drugih navalov in ohranili svojo katoliško vero in svojo narodnost.

Slovenski narod, kakor je do zadnjih dni bil, ni lahko imenovali tudi romarski narod. Tisoči Slovencev so leto za letom obiskali ne samo romarske cerkve v domovini, ampak so naši slovenski rojaki vseh dežel potovali kaj radi na božjo pot tudi v druge države n. pr. v nemški Kelmer, v italijansko Loreto in celo daleč tja „sred hube“ v Sveto deželo.

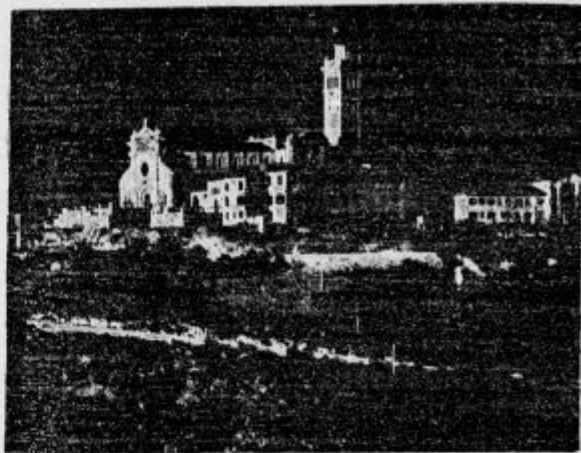
„Domoljub“ je svoj čas na tem mestu že pokazal nekaj kranjskih božjepotnih cerkva. Danes prinaša pač več ali manj znanih vipavskih goriških in beneških romarskih božjih hiš, ki so ver-
nim Slovincem še vedno ljube in drage.

Slika Matere božje v Mengorah — umetniško delo Toneta Kralja.

Pogled na romarsko cerkev v Mengorah.

Nova cerkev na Sveti gori pri Gorici.

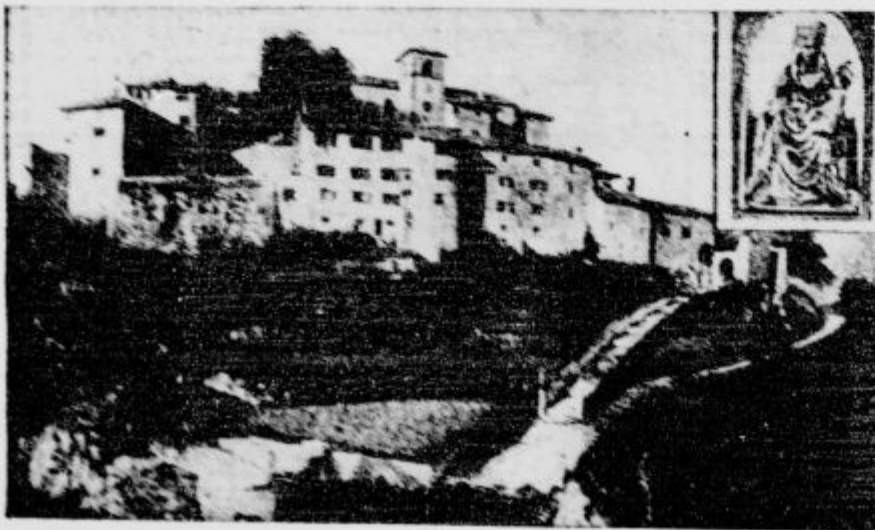
Čudodelna podoba na Sveti gori pri Gorici.

Cerkev Matere božje na Sveti gori pri Gorici, kakršna je bila pred I. svetovno vojno.

Cerkev Martina v Loge pri Vipavi.

Romanska cerkev na Stari gori pri Čedadu.

Romanska hiša božja v Vitovliah na Vipavskem.

27

še ko se je znočilo sem se vrnil v hsto, tresoč se po vsem telesu. Zaprli sem vse dohode in pregledal svoje stopove, ali so v redu. Ko sem uvidel vse, kar se mi je zdelo potrebno v tej strašni uri, sem se priporočil Bogu ter sklenil, da se bom branil do zadnjega ter da za nobeno ceno nočem pasti živ v roke divjakov.

Čakal sem jih dva dni... Nič! Vse naokoli je bilo tiho kakor po navedi. Le moji prijatelji ptički so letali od drevesa do drevesa in veselo žvrgoleli. Tudi ptički so se veselili bogate žetve.

Tretji dan, ko sem se nekoliko pomiril, se mi je vzbudila želja, da bi zvedel, kaj se je zgodilo in sklenil sem, da pojdem oprezovat. S pomočjo lestev sem splezal na pobočje hriba in od tod previdno zlezel na vrh. Vlegel sem se na tla in z dolinogledom, ki sem ga prinesel s seboj, sem pogledal v smer, odkoder je bil prihajal odsvit ognja. Zagledal sem devet divjakov, popolnoma golih, ki so ležali okrog ognja, ki ga brez dvoma niso zakurili zato, da bi se greli ob njem, ker je bil zrak več kot dovolj tople. Toda... Lasje so se mi najezili na glavi in se mi naježili tudi še zdaj, če le pomislim na to...

Previdno sem zlezel na vrh hriba

Ob obali sem zagledal dva čolna. Ker je pravkar bila oseka, sem domneval, da divjaki čakajo plime, da odplujejo. Ta ugotovitev me je nekoliko pomirila, kajti če so divjaki prihajali na otok samo ob oseki, sem med plimo lahko mirno opravljal svoje delo, posebno na polju.

Res se je zgodilo, kakor sem domneval. Kakor hitro je nastopila plima, so divjaki skočili v čolne in odpluli.

Preden pa so vstopili v čolne, so nekaj časa divje plesali okrog ognja, skakali in mahali z rokami. Bržkone so pri tem tudi divje kričali, toda njihovi kriki niso segli do mene.

Ko so čolni izginili iz vidika, sem se vrnil domov, se dobro oborožil in se nato napotil na grič, odkoder sem lahko bolje videl obalo. Moral sem hoditi čeli dve uri, preden sem dospel do cilja, tako zelo sem bil natovorjen z orožjem in strelivom. Od-

tod sem ugotovil, da so bili na obali še trije čolni, zdaj pa so se že vsi oddaljili, tako da se je videlo daleč na obzorju samo še pet črnih pik.

Odšel sem po griču navzdol in ko sem dospel do obale, se mi je nudil strašen prizor. Kri!... Ves sem trepetal... kosti in človeški udi raztreseni okrog ugaslega ognja! Med terjavico pa ožgane kosti O grozal...

Zopet se je vzbudila v meni želja po pravičnem maščevanju. Prisegel sem, da bom streljal nanje prvič, ko se zopet prikažejo, pa naj se zgodi z menoj kar hoče. Zdelo se mi je boljše, da stopim pred najvišjega Sodnika, kot maščevalec nečloveških zločinov, kakor pa da bi jih strahopetno opazoval iz daljave.

Lahko sem sklepel da obiski divjakov niso bili zelo pogosti. Vedel sem zdaj z gotovostjo, da v deževnih mesecih niso nikoli prišli. Bil sem zelo pazljiv, a vendar me je neprestano mučila bojazn, da bi me divjaki presenetili, posebno ponoči. Prav zato je moje življenje postalo zelo grenko. Nič več nisem mogel tako delati kot prej, ker sem izgubljal po cele ure z razmišljanjem o neprijetnih in strašnih stvarih. Neprestano sem videl pred seboj kri in trupla divjakov, ki sem jih pobil s svojimi »topovi«. Predstavljal sem si, kako ostali beže proti morju, kako jih zasledujem s puško v roki...

Sanje! Sanje! Sanje! Kako neprijetno bi me zadelo, če bi mi kdo rekel: »Če jih ubiješ deset, jih bo prišlo pedeset in nato še sto... Mar se boš mogel postaviti vsem po robu?« Kljub temu sem bil pripravljen boriti se do zadnjega diha.

Vihar.

16. maja naslednjega leta sem doživel strašno neurje. Morje je bilo silno razbesnelo in spominjalo me je na vihar, ki sem ga doživel takrat, ko me je morje vrglo na ta samotni otok. Vihar je trajal ves dan in vso naslednjo noč. Pozno zvečer sem bral sveto pismo, medtem ko je zunaj lilo kot iz škafa. Grmelo je in se bliskalo in veter je tulil tako, da se mi je zdelo, da se bliža sodnji dan. Nenadoma pa sem planil pokonci ob strašnem tresku, ki je prihajal z morske strani. Kaj neki to pomeni?

Nekaj časa sem prisluškoval, nato pa sem stekel na prosto. Neurje se je medtem obrnilo drugam. Z vso naglico sem postavil lestve in kmalu sem bil na vrhu. Ko sem se ozrl proti morju, se je zabliskalo in nato sem zaslišal grom, ki je bil podoben prejšnjemu. Kmalu nato je zopet zagrmelo. Zdaj ni bilo nobenega dvoma več: bili so topovski strelji. Vedel sem, da so to znaki, ki jih daje ladja, ki je v nevarnosti in kliče na pomoč. Strelji so prihajali prav od tiste strani, kjer sem zašel s svojim čolnom v vrtinec.

Nemogoče mi je povedati, kaj se je tedaj godilo v moji duši. Ne bal bi se nobene nevarnosti, če bi mi le bilo mogoče pomagati tistim, ki jim je grozil pogin. V tem razburjenju mi ni bilo jasno ali je bila močnejša želja, da bi pomagal nesrečnejšem ali da bi oni rešili mene. Ker pa nisem mogel storiti ničesar, sem tekkel kot besen

sem ter tja in si od jeze grizel roke. Nenadoma pa se mi je porodila rešilna misel.

Zbral sem v naglici velik kup dracija in ga zažgal. Z mrzlično naglico sem se nabiral veje in jih metal na ogenj, ki je plapolal tako visoko, da so ga mornarji morali videti, tudi če so bili še daleč.

Bržkone so ga res videli, ker sem kmalu zaslišal nov topovski strel in tudi pozneje še od časa do časa. Vso noč sem kuril ogenj...

Ko se je nekoliko zdanilo sem zagledal na vzhodu, daleč na morju nekaj temnega. Ker je bilo megleno, nisem mogel razločiti, ali je bila jadrnica ali trup ladje.

Pozneje, ko je postalo že popolnoma svetlo, sem znova pogledal v tisto smer in ugotovil, da se tista stvar ne gane. Domneval sem, da je ladja zasedrana. Hotel sem se o tem prepričati, zato sem vzel puško in stekel na obalo na južni stran.

Splezal sem na visoko skalo, odkoder sem lahko dobro videl ladjo. Z veliko žalostjo sem ugotovil, da je bila res ladja, ki pa se je med viharjem razbila na čereh.

Lahko je bilo uganiti, kako se je to zgodilo, če pomislim na viharno morje, na morske tokove in na čeri, ki so čez dan tako nevarne. — Kaj pa mornarji? Ali so se rešili? — Iz pogostega streljanja s topovi bi lahko sklepal, da sta morda bili dve ladji, da se je ena rešila in da je vzela na krov mornarje s ponesrečenimi ladje.

To je bila najboljša domneva. Druga, ki se mi je vzbudila, pa je bila, da so mornarji videli moj kres, da so se rešili v čoln in skušali doseči obalo. Ker pa je bilo morje preveč viharno, se je čoln bržkone prevrnil in ubogi brodomolci so našli smrt v valovih.

Zal sem nekaj dni pozneje dobil dokaz, da se je res moralo zgoditi to ali kaj podobnega, kajti našel sem na obali truplo mladega mornarja. Evropejca, ki ga je naplavilo morje na breg. Bil je oblečen v debele hlače in modro srajco. V žepu je imel pipo. Drugače ni...

Nikakor mi ni bilo mogoče uganiti kakšne narodnosti naj bi bil. Brez dvoma je bil Evropejec. Morda Anglež ali Nizozemec, sodeč po plavih lasih in svetlomodrih očeh, ki so bile uprte vame.

Mislil sem: Ta ladja bi bila lahko moja rešitev. Toda usoda je hotela drugače! Vendar pa sem se ob misli na nesrečnejše, ki so utonili, zahvalil božji Previdnosti, ki mi je naklonila milejšo usodo.

Kljub temu pa nisem bil popolnoma vdan in se nikakor nisem odpovedal želji, da bi se vrnil med ljudi. Ob pogledu na nesrečno ladjo je ta želja postala še močnejša. Kruta pa mi je dala samo mrzlo in nemo neznančvo truplo!... Kako strašno me je to zadelo! Nikakor se nisem mogel umiriti. Od tega dne mi je samota postala še bolj mučna in neznosna.

Na ponesrečeni ladji.

Ker je morje bilo popolnoma mirno, sem začel gledati ladjo z veliko

željo, da bi prišel do nje. Toda to ni bilo tako lahko in ne brez nevarnosti. Nenadoma pa se mi je vzbudila misel, ki je pospešila moje odločitve. Pomislil sem, da je morda kdo na ladji že živ in da ga bom lahko rešil. Začutil sem dolžnost, da rešim nesrečnejše, če so še na njej. Stekel sem domov, vzel nekaj stvari, ki so se mi zdele nujno potrebne, kakor kruh, rum, suho grozdje in vodo, kakor tudi še več drugih stvari. Natovorjen kot osliček sem se vrnil k obali. Sedel sem v čoln, se priporočil Bogu in začel krepko veslati proti ladji. Ko pa sem dospel do tistih nevarnih čer, kjer sem v vrtincu skoraj utonil, me je misel na bližnjo nevarnost popolnoma zmedla in nisem si upal naprej.

Zavil sem s čolnom v majhen zaliv med čerami. Vzel sem se na skalo in spoznal, da nastopa plima. Za več ur mi je bilo nemogoče nadaljevati poti. Oddahnil sem si. Povzpel sem se še više, da bi opazoval tokove ob plimi. Spoznal sem, da je ob oseki najmočnejši tok na skrajno južni točki otoka; ob plimi pa je najmočnejši tok bil na skrajnem severu. Iz tega sem sklepal, da mi ne grozi nobena nevarnost, če se bom ob vrnitvi stalno držal severne strani. Bil sem zelo vesel tega odkritja, ker sem v tem videl gotovost, da se mi bo poskus posrečil.

Našel sem na obali truplo mladega mornarja

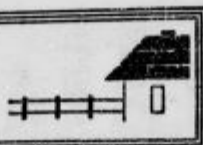
Ko sem se znova opogumil, sem sklenil, da se bom spravil na pot naslednji dan ob oseki. Noč sem prepal v čolnu, kjer so me sladko zibali valovi. Ob zori sem bil že pokonci, pograbil sem za vesla in krenil proti severu, dokler sem čutil pritisk vzhodnega toka. Tako se mi je pospešilo, da sem se mu izognil in mi ni onemogočil krmarenja, kot ob prvi vožnji.

Uporabljaljoč veslo kot krmilo, sem usmeril čoln proti ponesrečeni ladji in dospel do nje čez dve uri.

Kako žalosten prizor! Ladja, ki sem jo po zunanosti spoznal za špansko, je tičala med dvema čerami. Zadnji del so valovi popolnoma raztrgali. Vse ostalo pa je bilo skoraj nedotaknjeno. Ko sem se približal, je od nekod pritekel pes in začel divje lajati. Ko sem ga prijazno poklical, je skočil v vodo in začel plavati proti meni. Dvignil sem ga v čoln ter mu najprej dal jesti in piti. Krut je požrl v hipu, nato pa je začel piti in kar ni mogel nehati. Bal sem se, da mu bo škodilo, zato sem mu s dlanmi odvzel posodo. Tedaj pa je znova začel jesti. Bil je nenasiitljiv. Trdi se, da živali nagonsko poznajo pravo mero v jedi in pijači. Vendar pa to ni vedno res. V izrednih prilikah storijo isto kot ljudje, namreč prekoračijo pravo mero. Dejstvo je, da se je uboga žival preveč najedla, tako da ji je bilo slabo in da je pozneje zaradi tega poginila.

Kmečki dom

Inž. Franjo Zupec

Izdelava betonskih zidakov, votlakov in strešnikov

(Dalje.)

Barvanje strešnikov.

Barvno mešanico pripravimo iz barve, cementa in drobnega, po možnosti kremenovega peska, ki mora biti dobro presejan in očiščen prahu. Količina dodanega peska naj bo enaka količini cementa. Dodatek peska je neobhodno potreben zato, da se ne pojavijo na površini raze ali razpoke. Ta nedostatek se v praksi šestkrat opazi.

V kakšnem razmerju moramo napraviti barvno mešanico, določijo običajno že dobavitelji barve. Vendar je dobro, če napravimo poprej nekaj poskusov. Običajno mešamo rdečo barvo s cementom in peskom v razmerju 1:5:5 (barva : cement : pesek), črno pa v razmerju 1:3:3 (barva : cement : pesek). Premastna barvna mešanica, ki vsebuje preveč cementa, strešniku običajno več škoduje nego koristi. Barve moramo uporabljati vedno le najboljše, ki prijetno vplivajo na oko in ne obledijo. Barvno mešanico pa moramo dobro premešati in je hkrati pripraviti le toliko, kolikor je v določenem dnevu porabimo. Ne smemo je imeti na odprtem in vlažnem prostoru, da se ne navleče vlage iz zraka, ker se potem rada kepi.

Tudi barvo samo moramo čuvati pred vlago, soncem in preprihkom. Pred uporabo jo vsaj en do dva dni prezračimo in sušimo in jo v ta namen večkrat medtem premešajmo! Potem jo pa po možnosti še enkrat presejemo! Sita in mešanico za barvo moramo vsak dan s krtačo dobro očistiti.

Barvanje izvršimo na tale način:

Na sveži izoblikovalec nasejemo s sitom suho mešanico barve, cementa in peska. To snov s profiliranim železom dobro potolčemo (pri bobrovcih in strešnikih z gladko površino to odpade) in nato jo še z njim ali pa z zidarsko lopatico (špattel) dobro izgladimo in zgostimo. Ko gladimo s profiliranim železom, ga moramo prav tako na enem koncu nekoliko dvigniti, da ne strgamo svežih strešnikovih robov s celo železno ploščo. Sicer je pa bolje, če za glajenje uporabljamo zidarsko lopatico. Dobro je, če barvno plast naneseš dvakrat čez celo površino in po možnosti v enakomerni debelini, ki naj znaša približno dva milimetra.

Če je barvna mešanica dobro zgoščena in površina strešnika lepo zglajena, se voda s takih streh zelo hitro odteka. Na površini takih strešnikov se ne sprijemajo tako lahko niti saje iz dimnikov, niti prah. Za zgostitev vrhnje plasti pa ne uporabljamo raznih umetnih sredstev, ki so v ta namen na trgu naprodaj!

Strešniki s hrupavo površino kaj kmalu potemnijo ali počrniijo, ker se naberejo na njih kot rečeno saje in prah. To barvno izpremembo imenujemo staranje kritja, ki je včasih celo zaželeno in ga v takih primerih skušajo doseči na umeten način.

Kot velik nedostatek barvanih strešnikov smatramo, če barva obledi. Vzrokov za to je več, največkrat pa slaba barva. Zato uporabljamo le barve najboljše kakovosti in brez dodatkov gipsa, apna, krede itd.! Včasih povzroča obledenje tudi cement, ki je prebogati na alkalijah, ali pa da smo ga dodali k barvani mešanici preveč ali premalo in da k tej nismo primešali peska. Razen tega je vzrok obledenja nezadostno glajenje površine, nečista voda in nepopolna mešanica betona.

Kako ravnamo z izgotovljenimi strešniki.

Ko je strešnik gotov, ga potisnemo s podložno desčico ali ploščino vred iz kalupa in ga odložimo v zaprti lopi na sušilni oder, da se strdi. V lopi pa ne sme biti niti prepriha, niti mraza. Doba, ki jo rablji beton za vezavo ali za strditev, je odvisna od podnebja in od vrste cementa. Za naše podnebje in običajni cement traja ta doba poleti prilično 40, pozimi pa 60 ur. Zato pustimo sveže strešnike po izgotovitvi dva do tri dni na podložnih ploščicah, dalj pa nikakor ne, ker sicer beton ne dobi na spodnji strani potrebne vlage iz zraka za vezavo.

Iz tega je razvidno, da rabimo zelo veliko takih podlog. Če so pločevinaste, naj bodo iz kovnega in poklenega železa in ne iz litega, ki je zelo težko. Kovna pločevina ima tudi to prednost, da strešnike laže odločimo od nje, ko so se strdili, in da potrošimo za njih mazanje manj olja. Njena debelina naj znaša približno dva milimetra. Izoblikovana pa mora biti tako, da ima obratno (negativno) obliko spodnje strešnikove ploške. Pred uporabo jo je treba zmeraj dobro očistiti in kot rečeno namazati z lahko tekočim oljem.

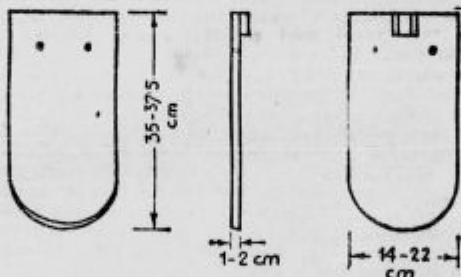
Namesto pločevinastih ploščic pa lahko uporabljamo tudi podloge iz drugih snovi, kot na primer iz gipsa, lesa, azbesta in betona. Podložne ploščice iz gipsa se hitro obrabijo, lesene se pa rade zvežijo in dobijo strešniki zaradi tega razpoke. Azbestne in betonske podložne ploščice moramo namazati pred uporabo z bakelitnim firnežem.

Ko se strešnik dovolj strdi, potolčemo narahlo po podlagi in previdno odločimo z nožem od nje betonski izdelek. Nato strešnike skrbno zložimo kar na prostem v skladnice, ki morajo imeti ravno in trdno podlago (po možnosti letve). Tako naj leže četrta leta ali pa vsaj šest do osem tednov, preden jih uporabimo za kritje. Le če so iz visokovrednega cementa, jih lahko uporabimo nekoliko prej.

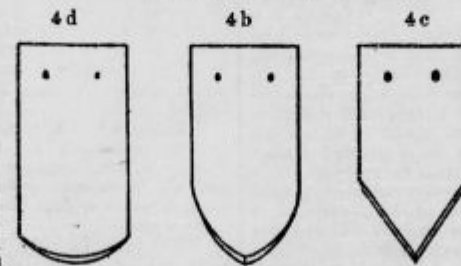
Prvih 6—12 dni po snetju s podložnih ploščic moramo strešnike skrbno polivati tri- do štirikrat dnevno, a v suhem in vročem poletju tudi ponoči. Polivamo pa z vrtno škropilnico, ki mora biti opremljena s pršilecem.

Betonski strešniki so rentabilni tam, kjer ni za strešno opeko na razpolago dovolj ilovice, ali kjer ni v bližini opekarn, je pa na razpolago dober pesek. Rentabilni so pa tudi zbog tega, ker so trpežnejši kot strešna opeka.

Slika 4a

Razne oblike bobrovca.

Sl. 4. Bobrovec.

Vrste strešnikov in njih uporaba.

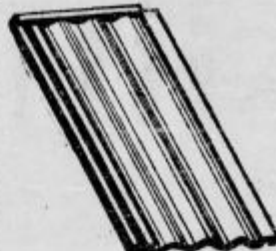
Po obliki delimo strešnike v tri glavne skupine in te zopet v podskupine. Od spodaj navedenih glavnih skupin so v naših krajih običajno sledeče podskupine:

I. Ploščati strešniki, ki so običajno popolnoma gladki in ravni. V to skupino spadajo podskupini:

- a) bobrovci z vkladom ali brez njega, ki imajo gotosko, romansko ali pa povsem koničasto obliko;
- b) rombasti strešniki.

II. Ponvast ali valoviti strešniki:

- a) holandska strešna ponev z vkladom ali brez;
- b) valoviti ali kotanjski strešniki (glej sl. 5).

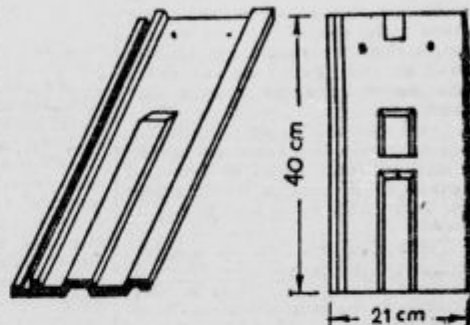
Sl. 5. Valoviti strešnik.

Sl. 6. Zarezna opeka s čelno zarezo.

III. Zarezani ali vkladni strešniki z najrazličnejšimi oblikami, to se pravi, da imajo najrazličnejše prereze. Imajo vedno en ali dva stranska vklada (falz) in često tudi vrhnji ali čelni vklad. Dele se v sledeče podskupine:

- a) zarezana opeka brez čelnega vklada (glej sl. 7);

Sl. 7. Vožasti vkladnik.

- b) zarezana opeka s čelnim vkladom (glej slike 6 in 9);

- c) zarezana opeka, ki je proti spodnjemu koncu ravna;

- b) zarezana opeka, ki je na spodnjem koncu upognjena (glej slike 10 in 11).

Poleg teh imamo še polno drugih vrst strešnikov, ki pa pri nas niso običajni.

(Dalje prihodnjič.)

Okrog sosedov

»Vse kolkovne in taksne pristojbine na Hrvatskem so z zakonsko naredbo zvišali za 100 odstotkov.

»Na vzhodnem bojišču je padel bivši zemunski župan Stefan Seifert. Javil se je bil prostovoljno za vzhodno bojišče.

»Hrvatsko orožništvo so izločili iz sestava ministrstva oboroženih sil in ga priključili ministrstvu za notranje zadeve.

»Švicarski Rdeči križ je poklonil hrvatskemu večjo količino kondenziranega mleka (v prahu); 3000 zagrebških otrok je prejelo mleko sto dni.

»Nakaznice za nakupovanje vižgalic je uvedla tudi hrvatska monopolska uprava.

»Belgrajski občinski proračun za leto 1944 predvideva izdatke v višini 362.000.000 dinarjev, dohodke pa v izmeri 414.000.000 dinarjev. Mestna podjetja v Belgradu imajo svoj proračun s stroški 687.000.000 din in dohodki 655.000.000 din.

»Tri četrt milijona kun iz štipendije Rozalije in Ivana Petroviča je razdelilo mestno županstvo v Varaždinu marljivim in potrebnim učencem.

»2500 prošenj meščanov, da bi jim nabavila semenski krompir, je prejela mestna občina v Sarajevu.

»Enkratni vojni prispevek je odredila hrvatska vlada od raznih vrst davkov. Nova enkratna vojna dajatev znaša 80% zemljarine, 30% zgradarine, 8% kupne cene pri trgovini z nepremičninami, 60% pridobnine ter davkov delniških družb in 50% registrskih davkov. Poleg tega bodo morali tudi vsi radijski naročniki dati enkratni vojni prispevek, ki se bo gibalo med 50 in 250 nemških mark.

U. Mloni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

28 »Ako bi bilo odvisno od mene, bi on že davno več ne živel, Baraba...«

»Ali naj veliki duhovnik podkupi zavrtnega morilca, da umori nekoga, ki ni bil sojenec?«

»Vsako sredstvo je dovoljeno, da se reši vera očetov,« je prerokoval Izmael in farizeji, ki so bil v sinedriju, so mu pritrjevali.

»Dovoljeno je vsem, izvemski velikemu duhovniku, ki predstavlja pravico in Postavo in je ne sme prestopiti,« pojasnjuje Ananija; saduceji, ki so bili v večini v velikem zboru, so mu pritrjevali.

Prepir se je prekinil, ko je vstopil tribun. Lizija je vstopil, ne da bi se najavil. Ker je bil rimski državljani in veljavnosti jeruzalemske palače, se mu ni bilo treba ozirati na velikega duhovnika in veliki zbor.

Klavdij Lizija je bil lep človek, že prileten, z malo osivelemi lasmi, vendar še krepak. Obraz, ki je bil golobrat, je izražal odločnost in drznost, toda ne okrutnosti in trdote.

»Duhovniki in vsi, ki me poslušate,« je začel. »Včeraj je hotela množica ubiti moža proti vsaki postavnosti pravičnosti. Jaz sem ga moral iztrgati iz vaših rok, da mu rešim življenje. Vi pa zahtevate strogo kazno. Zato hočem izvedeti za vzrok, zakaj ga hočete umoriti in od vas slišati, ako je vaša zahteva postavna, v nasprotnem primeru pa oprostiti, ker največja slava Rima je, da povsod čuva svoje zakone in ne dopusti, da bi bil kdo kaznovan, kadar jih ni prestopil. Pripeljal sem ga zato s seboj, da se bo mogel zagovarjati.«

Člani velikega zbora so mrmrali na tribunove besede, ker jim je dal čuti nadoblast rimskih zakonov in Ananija je planil:

»Ali ne zadostuje, da smo ga mi obsodili na smrt?«

»Ne zadošča. Potrebno je, da ga sodim tudi jaz. Samo Rim ima pravico soditi, oprostiti ali obsoditi. Ako vam moja sodba ne bo po volji, se še vedno lahko pritožite pri namestniku ali celo zatečete k božanskemu Neronu,« odgovori Lizija odločno.

»Pa naša obsodba?«

»Izvršite jo, ako mislite, da jo morate,« se šali tribun.

Veliki duhovnik grozeče zamahne in plane: »Rim se je formalno obvezal, da bo spoštoval naše zakone in varoval naše pravice. Kako more Rim zahtevati od nas, da bomo zvesti, ako ne drži svojih obljub?«

»Rim spoštuje vaše običaje; toda višji so zakoni zmagovalca od zakonov premaganca. Dokazite mi, da je vaš obtoženec po naših zakonih kriv smrti in jaz ga bom obsodil.«

»On je preklinjal Boga in mora biti ka-menjane!«

»Ponovi to pred njim, da se bo mogel braniti. Pripelji tudi verodostojne priče, ki bodo podprle in dokazale obdolžitve. Rim ne obsodi nikogar, preden dobro ne pretehta obtožbe in prizna zatočenca pravice, da se brani in dokaže svojo nedolžnost,« pristavi tribun in ukaze vstopiti Pavlu.

Apostol vstopi z odločnim korakom in se postavi tam, kjer je pred pet in dvajsetimi leti v isti dvorani stal božji Učenik. Le nekateri teh, ki so bili obsodili Jezusa, so bili še navzoči in so gledali škilavo tega, ki so ga imenovali izdajalca in odpadnika in se je postavil tam, kjer so stali Peter in drugi apostoli, zatoženi, da so oznanjevali božje vstajenje.

Svoj jasni pogled je uprl na člane velikega zbora. Kako je propadla ta ustanova duhovnikov in zakonclomcev stare zvišenosti! Pravica je bila preganana iz dvorane; tu je vladalo sovraštvo, pristranost in krivica.

»Tožijo te bogokletstva in zahtevajo tvojo smrtno sodbod v soglasju z njihovimi zakoni. Kaj praviš, kako se opravičuješ?« vpraša Lizija Pavla.

Pavel je uprl svoj pogled na člane velikega zbora: na nobenem ni razbral sočutja, pravičnosti ali pravice. To so bili sodniki, ki so se že vnaprej odločili, da ga obsodijo. Ni si prikrival, da bo njegova obramba nekoristna;

zbrali so se tu, da bodo zahtevali njegovo smrtno obsodbo. Vendar je hotel govoriti, da oznani v tej dvorani, kjer je bil obsojen njegov Učenik, slavo njegovega vstajenja. Začel je:

»Možje, brajle! Jaz sem živel pred Bogom z dobro zavestjo do tega dne.«

Ni mogel nadaljevati, ker je Ananija zavpil:

»Udarite po ustih tega bogokletneža! Da bo v velikem zboru preklinjal, še tega se manjka!«

Nekateri člani so vstali s svojih sedežev, da izvrše kruto povelje, toda tribun se grozeče postavi pred Pavla, da ga brani.

Pavel pa je rekel: »Bog te bo udaril, stena pobeljena! Ti sediš, da bi me sodil po zakonu, pa me boš proti zakonu dal bitje!«

Člani velikega zbora so besni kričali in eden reče Pavlu:

»Velikega duhovnika božjega sramotiš?«

Pavel pa pravi:

»Nisem vedel, bratje, da je veliki duhovnik. Kako more dati veliki duhovnik povelje, ki nasprotuje Postavi in odrediti, da je tepa po ustih zatoženec, ki se brani, kakor mu daje Mozes pravico in dolžnost? Ako bi bil vedel, da je velik duhovnik, ga ne bi bil zavrnil, ker je pisano: »Vodnika svojega ljudstva ne sramoti!« Spoštovati moramo predstojnike, čeprav smo malo pridni.«

Veliki duhovnik je hotel odgovoriti, toda tribun, ki se je tegobno počutil med temi Judi in ki je hotel oditi, je rekel Pavlu:

»Ako imaš kaj povedati v svoj zagovor, povej zdaj!«

Pavel je bil preveč prepričan, da je veliki zbor sklenil njegovo smrtno obsodbo in bi mu ne pustili govoriti. Zato je menjal mnenje in namesto da bi poskušal neuspešno obrambo, je raje vrgel med sodnike sporno jabolko. Rekel je:

»Možje, bratje! Jaz sem farizej, sin farizejev; zaradi upanja v vstajenje »mrtvih me sodijo!«

Njegove besede so našle odobravanje pri farizejih, ki niso hoteli spustiti ugodne prilike, da izpovedo svoje prepričanje in pripravijo poraz zasvoženim nasprotnikom in so kričali:

»Mrtvi vstajajo!«

»Ne vstajajo,« so ugovarjali saduceji.

»Duša živi po smrti in mrtvi vstajajo.«

Saduceji niso hoteli pobijati problema o življenju duše; ugovarjali so pa še: »Ne vstajajo. Telo se povrne v pepel in pepel ostane.«

»Ali se drznete zanikati...?« so puhali farizeji.

»Ali si upate trditi?« so vpili drugi.

»Kdor zanika vstajenje mrtvih, je proti Mozesu in prerokom.«

»Mozes ni nikoli učil, da mrtvi vstanejo.«

Duhovi so se razplamteli; kričali so vsi, veliki duhovnik je vstal s svojega sedeža in se pridružil saducejem, ki so hoteli napasti farizeje.

Hrup je prodiral na dvorišče, kjer je bilo zbranih mnogo radovednežev in tudi tu so se pasje gledali in grozilo je, da bo prišlo do pretepa; je že tu in tam kak ognjevit saducej pograbil za vrat farizeja, da bi dejansko pokazal, kako misli.

Nekateri farizeji so vpili: »Nič hudega ne moremo najti na Pavlu. Kdo ve, če mu ni govoril duh ali angel?«

Tega niso govorili iz naklonjenosti do njega, marveč, da dajo duška jezi do svojih nasprotnikov, saducejev, ki niso verovali ne v duhove, ne v angele.

»Ubijte bogokletneža!« so medtem vpili saduceji in so hoteli napasti Pavla.

»Brani naj se in zagovarja in gorje, kdor se ga dotakne, preden je govoril!« so ugovarjali farizeji.

Tribun ni razumel ničesar. Kdo je bil ta Pavel, ki zna vzbuditi tek hrup med ljudstvom: včeraj razgrajanje vseh proti njemu, danes pa velik razkol med Judi?

Križanka št. 6

1	2	3	4	5	6	7	
8	9		10		11		12
13	14	15				16	
17		18	19		20		
21		22		23			
24		25			26		
27				28			
29			30	31	32		
33		34			35	36	
	37			38		39	
40			41		42		

Vodoravno: 1. vodna žival, 4. del glave, 6. vojaški oddelek, 9. član slovanskega naroda, 11. zver, 13. osební zaimsek, 15. priimek sedanjega dramaturga, 16. predlog, 17. električna mera, 19. rojstna hiša, 20. del obleke, 21. svod, 23. prometno sredstvo, 24. kratica za mestno občino Ljubljano, 25. žvedski denar, 26. podzemeljski hodnik, 27. državna blagajna, 28. tovor, 29. bel konj, 30. opozorilo za »tiho«, 32. plevel, 33. »tk«, 34. možko ime, 36. nikalnica, 37. starinsko orožje, 38. priimek profesorja »bitega v Novem mestu, 40. afriška reka, 41. možko ime, 42. debela palica.

Navpično: 2. zemljiška mera, 3. hrib v Posavju, 5. sločja, 6. izvir, 7. del kolesa, 8. mesto na Dolenskem, 10. lesena posoda, 11. soustanovitelj Rima, 12. obiskovalec, 14. guba, 16. preskrbljen, 18. srebrnik, 20. davek (hrv.), 22. del cerkve, 23. vrtnarju koristna žival, 30. obrtnik, 31. lahkoatletska panoga, 34. del, 35. pregovor, 37. vprašalni vzornik, 39. veznik.

Rešitev križanke št. 5

Vodoravno: 1. vojašnica, 10. iva, 11. Job, 12. Cer, 13. jeza, 15. salo, 16. av, 17. id, 18. in, 20. am, 21. l. r., 22. vrv, 24. ja, 26. tobačnica, 28. ja, 29. »te, 31. va, 33. os, 35. ni, 37. na, 38. rt, 39. Srbija, 41. Ibar, 43. ena, 44. sne, 46. one, 47. martinček.

Navpično: 1. vijak, 2. oves, 3. jaz, 4. aj, 5. žol, 6. n. b., 7. ica, 8. cela, 9. aroma, 14. ad, 15. ei, 17. Urban, 19. njiva, 21. loj, 22. vas, 23. vne, 25. Aca, 27. kosom, 30. tesni, 32. otrok, 34. arna, 36. ii, 37. ni, 38. rane, 40. bar, 42. Boč, 44. st., 45. en.

Kršćanstvo v Mandžuriji

Na ogromnem ozemlju Mandžurije je mnogo krščanskih misijonov, katere tamkaj vzdržujejo različni evropski narodi. V Mukden in Kirin je sedež francoskih misijonov, v Fusuamu ameriških, v Lapingkaju kanadskih, v Jenkiju imajo svoj sedež nemški misijonarji, v Cickarkju Švicarji, v Ilanu Avetrijci, Holn pa belgijski misijonarji. Prvi apostolski vikariat je v Mandžuriji ustanovil leta 1838 papež Gregor XVI. ter ga izročil v upravo francoskim misijonarjem. Mesto Kirin, ki je za budiste velika romarska božja pot, ima veliko katoliško cerkev.

Toda kaj njemu mar prepri med Judi in Judi? On je mislil samo na eno stvar: da je Pavel rimski državljani in da ga mora braniti pred temi peklenskimi besmi.

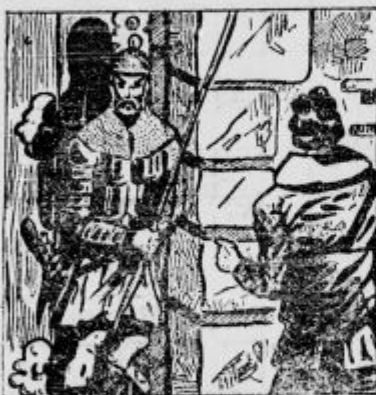
Zbal se je, da ga bodo saduceji zmerevarili. Bili so v večini in strašno razjarjeni.

Vojaki, ki so bili v predsobi, so na njegov mig obstopili apostola.

»V trdnjavo Antonijak!«

Odšel je z jetnikom, medtem ko so se v dvorani saduceji in farizeji še nadalje prepirali.

(Dalia prihoda)

34.

Benjamin se je odločil: H kralju gre in ga ozdravi! Saj ima Siva. Čul je že o čudni kraljevi bolezni od ljudi, ko je potoval. Potem bo lahko poizvedel, kaj je bilo z očetom.

35.

Straža ga je naznanila kraljevemu komorniku in ta je razločil kralju vso stvar. Kralj je bil zadovoljen. »Naj poskusi mladeč«, je zamrmral.

36.

Široma so se zaprle oči, ko je videl neiz- nerno suhost in dolgotrajno kraljevo. Potem je pa- lel na kolena in mu poljubil rob plašča.

Križem sveta

2796 živih jezikov

Izračunali so, da je zdaj na svetu 2796 živih jezikov. Od teh jih 860 govori razmeroma veliko število ljudi in so na posamezne dele sveta sle- deče razdeljeni: v Evropi jih je 44, v Afriki 118, v Aziji 153, v Severni in Južni Ameriki 424, v Oce- aniji pa 117.

Na svetu je tudi rdeč sneg

Na Aljaski nad Valdezom pri Tomsovem prelazu žarijo snežna polja v rdečkasti barvi že od začetka avgusta. Sneg ni rdeč samo na površju, temveč sega rdeča barva včasih 60 cm globoko. To čudno barvo snega povzročajo ne- šteti milijoni drobnih bitij. Na prvi pogled se ti zdi, kakor bi polja ne bila pokrita s snegom, temveč posuta s papriko.

Nov premogokop na Danskem

V Bornholmu na Danskem so nedavno začeli kopati premog. Natančna preiskava je ugotovila, da je ta premog enak nemškemu, torej visoko- vreden. Kako bogate so zaloge, pa še ne vedo.

Iz zgodovine kruha

Kruh v današnji obliki so začeli peči šele v času, ko so nastale po Evropi pivovarne, ki so pridelovale kvas. Danes se hrani zahodna Evropa ponajveč z belim kruhom, srednja Ev- ropa pozna mešani kruh, vzhodna pa črni. Čim dalje proti vzhodu, tem pogostejše sreča- mo kašo, ki preide v Aziji v riževo kašo, ki je vsakdanji kruh Kitajcev in Japoncev. Živi pa še mnogo ljudi, ki ne poznajo žita. Cele po- krajine ob južnem morju, Afriki in Ameriki se hranijo po večini z redilnimi koreninami in sadjem, kakor n. pr. z bananami.

Narodič Saugeti

Ob francosko-švicarski meji živi majhen, skoraj neznan narodič — imenovan Saugeti. Ves narod šteje komaj nekaj tisoč glav in živi med Nemci in Francozi. Tudi izvor tega ljud- stva je neznan. Saugeti govorijo danes neko mešano narečje, o katerem menijo učenjaki, da je finsko tartarskega izvora. Ohranili so tudi svoje posebne običaje in imajo hiše brez oken in z velikimi kamini, nad katerimi so v strehi odprtine za izhod dima in za dnevno svetlobo.

Drsalke je treba negovati

Drsalke je treba po vsaki uporabi z vol- neno ali platneno cunjno dobro obrisati in po- sušiti. Nato jih je treba namazati s kapljo lane- nega ali tudi brezalkoholnega strojnega olja. Hra- nimo jih na suhem. Tudi vijake itd. je treba od časa do časa namazati z oljem. Posebno skrb- no je treba ravnati s poniklanimi drsalkami, kajti čim se pojavi na njih pega rje, jih bo sledilo še več.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Semena

za polje in vrt
nudi

DOMINIK BEZENŠEK
Ljubljana,
Miklošičeva št. 6,
palača
Ljudske pozornosti

Seno, slama

Prosimo, da se intere- senti za vagonsko ko- ličino govejega kot- konjskega sena ter slame zglase pri Go- spodarski zvezi, Blei- weisova 29.

Fina sita

rešeta in rete prodaja
Gospodarska zveza, —
Bleiweisova 29.

Posodo za nasolitev

mesa iz mehkega in
trdega lesa dobite pri
Gospodarski zvezi —
Bleiweisova 29.

Brezove metle

držaje za lopate, mo-
tike in ometa itd. do-
bite pri Gospodarski
zvezi, Bleiweisova 29.

Oglasuj v »Domoljubu«

Reporeznice

na boben, nove, prodaja
Hromc Franc, kovač
Smartno ob Savi 58.

Bravo

s tretjim teletom prodaja
Aležij Kavčnik, Dra-
momor 9, p. Brezovica

Vinske škatle

in putrije razne veli-
kosti dobite pri Go-
spodarski zvezi, Blei-
weisova 29.

Mlinarskega vajenca

poštenega, pridnega v
starosti 15 let sprej-
mem. Kovatič Frano,
mlinar Novo mesto

Zamenjam bravo

s teletom za kobilco
Goričica 2, Preserje.

Fanto

za kmetika dela sprej-
mem. Burkelca Ivan,
Zadobrova 3, D. M. P.

Kupim repo

peso in en voz ovsene
ali pšenične slame v
otepah. — Ljubljana,
Lončarska steza št. 10
poleg Ljudskega doma

Vajenca

sprejme takoj za ko-
larsko obrt. — Ivan
Urbančič, Vnanje go-
rice št. 58, p. Brezovica

Prodaj

eno leto staro žrebe.
Založnik Matija, No-
tranje gorice št. 7.

Blato iz močvirij

lahko uporabljamo kot gnojilo. Ker pa vsa-
buje tudi kisli humus in železov oksidol, je
umestno, da blato pred uporabo razkisamo.
Dodamo mu nekoliko gašenega apna in blato
posušimo na zraku. Tako pripravljeno blatno
gnojilo dela humuzno, dušika prosto zemljo.

Že zdaj opozarjamo spoštovane Svetove bralce na prihodnjo knjigo,

ki bo izšla meseca marca!

Knjiga bo izredno obsežna, saj bo imela okrog 450 strani in približno nekaj sto prekrasnih, redkih slik, ki bodo prikazovale Indijance pri njihovem delu, boju, ustvarjanju. Knjiga bo na slikovit način pri- kazovala prebivalce Novega sveta — Indijance, pri njihovem življenju doma, zdoma, na lovu, v bojih. Knjiga bo vsekakor edinstvena v naši literaturi in vredna, da jo sleherni prebere, saj bo spoznal v njej prvotne naseljence Novega sveta.

Naročite se na edino slovensko poljudno znanstveno knjižnico »Svet«

»Svet« v vsako hišo in na vsako knjižno polico!